

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Vzdělávání prostřednictvím cestovního ruchu - Šumava-jih

Vypracovala: Monika Riedererová

Vedoucí práce: doc. RNDr. Josef Navrátil Ph.D.

České Budějovice 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika RIEDEREROVÁ**
Osobní číslo: **E11337**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Vzdělávání prostřednictvím cestovního ruchu - Šumava-jih**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Posouzení významu návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků na příkladu jižní části Šumavy.

Osnova práce:

1. Cestovní ruch ve světě a v České republice.
2. Úloha zranitelných oblastí a environmentálního vzdělávání v cestovním ruchu.
3. Posouzení vlivu typu návštěvníka na úroveň vzdělávacího významu návštěvy.
4. Návrh projektu podpory vzdělávání cestovním ruchem.

Téma je zadáno v rámci řešení projektu GAČR P404/12/0334.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

GOELDNER, Charles R. a Brent J. R. RITCHIE. Tourism: principles, practices, philosophies. Eleventh ed. Hoboken, N. J.: John Wiley, 2009, xix, 624 p. ISBN 04-700-8459-6.

NAVRÁTIL, Josef. Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa: aplikovaná geografie cestovního ruchu na příkladu vody v turistických regionech jižní Čechy a Šumava. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 189 s. Ekonomie studium. ISBN 978-80-87197-50-9.

NAVRÁTIL, Josef a Jana NAVRÁTILOVÁ. Geografie pro cestovní ruch. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-7394-312-7.

RITCHIE, Brent J. R. a Geoffrey I. CROUCH. The competitive destination: a sustainable tourism perspective. Oxon, UK: CABI Pub., 2003, xvii, 272 p. ISBN 08-519-9664-7.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.

Katedra ekonomiky

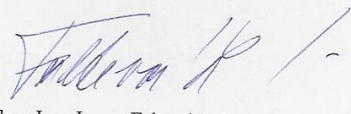
Datum zadání bakalářské práce: 8. března 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.

děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 12. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vzdělávání prostřednictvím cestovního ruchu - Šumava – jih vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě / v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Monika Riedererová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce doc. RNDr. Josefu Navrátilovi Ph.D. za ochotu, cenné rady, kontrolu, konzultace a odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	3
1.1 Cíle.....	4
1.1.1 Hlavní cíl	4
1.2.1 Dílčí cíle	4
1.2 Hypotézy	4
2. Přehled řešené problematiky.....	5
2. 1 Cestovní ruch	5
2.1.1 Vymezení pojmu cestovní ruch	5
2.1.2 Systém cestovního ruchu	8
2.2 Účastník cestovního ruchu	9
2.3 Šetrný cestovní ruch.....	10
2.4 Vzdělávání v cestovním ruchu	13
2.5 Cestovní ruch na Šumavě.....	14
3. Metodika	16
3. 1 Naučné stezky na Šumavě.....	16
3.1.1 Naučná stezka Soumarské rašeliniště	17
3.2 Návštěvníci.....	18
3.2.1 Dotazníkové šetření	18
3.2.2 Dotazovací nástroj	18
3.2.3 Zpracování výsledků	20
3.2.4 Dotazovaný vzorek	21
4. Výsledky	25
4.1 Míra znalostí návštěvníků	25
4.1.1 Informace o historii rašeliniště	25
4.1.2. Těžba rašeliny na Šumavě	26
4.1.3 Rašeliník	27
4.1.4 Údolní vrchoviště	27
4.1.5 Flóra rašeliniště	28
4.1.6 Fauna rašeliniště	29
4.2 Vliv typů návštěvníka na míru znalostí.....	30
4.2.1 Lokalita – Informace o historii rašeliniště	30

4.2.2 Lokalita – Těžba	31
4.2.3 Lokalita – Rašeliník.....	32
4.2.4 Lokalita – Údolní vrchoviště	33
4.2.5 Lokalita – Flóra rašeliniště	34
4.2.6 Lokalita – Fauna rašeliniště.....	35
4.3 Shrnutí výsledku.....	36
5. Návrh projektu	37
5.1 Úvodní informace o projektu Volarská naučná stezka	37
5.2 Cíl projektu.....	37
5.3 Lokalizace projektu	38
5.4 Zadavatel projektu a zdroj financování.....	38
5.4.1 Zadavatel projektu	38
5.4.2 Zdroj financování	38
5.5 Řízení projektu	39
5.6 Technické a technologické řešení projektu	39
5.7 Seznam potřebných investic.....	45
5.8 Závěrečné hodnocení projektu	46
6. Závěr	47
7. Summary	49
8. Seznam použitých zdrojů.....	50
9. Seznam obrázků a tabulek	54
9.1 Seznam obrázků	54
9.2 Seznam tabulek	54

1. Úvod

Cestovní ruch se v posledních letech stal významným fenoménem. Stále více lidí vyhledává účast na cestovním ruchu z důvodů poznávání cizích míst a kultur, rekreace nebo regenerace a obnovu fyzických a psychických sil. Jihočeský kraj patří v České republice mezi nejoblíbenější a nejnavštěvovanější oblasti. Mezi nejvyhledávanější cíle turistů v jižních Čechách patří Šumava. Národní park Šumava je součástí Chráněné krajinné oblasti Šumava. Národní park Šumava byl vyhlášen 20. 3. 1991 nařízením vlády České republiky

Oblíbenost Šumavy spočívá nejen v její nádherné krajině, ale také v kulturních a přírodních památkách. Návštěvníci mohou obdivovat hluboké lesy, rašeliniště, horské louky a ledovcová jezera. Nabízí ideální podmínky pro provozování letních i zimních aktivit. V letní sezóně převládá provozování pěší turistiky a cykloturistiky, pro které Šumava nabízí velké množství stezek, které mohou turisté využívat. V letních měsících se cestovní ruch soustřeďuje do oblastí šumavských jezer, slatí v okolí Modravy, Kvildy, k pramenům Vltavy, Povydří a do Nové Pece. V zimní sezóně jsou oblíbenými aktivitami lyžování, bruslení a snowboarding. Nejvýznamnější střediska pro milovníky zimních sportů jsou Kvilda a Modrava.

Významnou roli na Šumavě hrají naučné stezky. Naučné stezky jsou trasy, vedoucí přírodně i kulturně zajímavými oblastmi. Jsou navštěvovány z důvodů získání nových vědomostí, poznatků a trávení volného času v přírodě. V České republice vznikají stále nové naučné stezky, které jsou obohaceny o interaktivní prvky.

Tématem této bakalářské práce je vzdělávání prostřednictvím cestovního ruchu v oblasti Šumava – jih. Hlavním cílem je posouzení významu návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků ve zmíněné oblasti. Práce se snaží zjistit vliv návštěvy na míru znalostí návštěvníků. Součástí práce je i návrh nové naučné stezky, která by mohla na Šumavu přilákat nové turisty.

1.1 Cíle

1.1.1 Hlavní cíl

Posouzení významu návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků na příkladu zvolené oblasti.

1.2.1 Dílčí cíle

C1: Posouzení vlivu témat vzdělávání na míru znalostí návštěvníků.

C2: Vyhodnocení případných rozdílů vlivu typu návštěvníka na význam návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků.

1.2 Hypotézy

H1.1: Míra znalostí návštěvníků o oblasti se neliší mezi jednotlivými tématy vzdělávání.

H2: Vzdělávání návštěvníků se neliší mezi různými typy návštěvníků zvolené oblasti.

2. Přehled řešené problematiky

2. 1 Cestovní ruch

2.1.1 Vymezení pojmu cestovní ruch

„Cestovní ruch se stal již neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. V rámci cestovního ruchu se každoročně dává na celém světě do pohybu obrovské množství lidí, kteří zpravidla ve svém volném čase opouštějí dočasně místa svého bydliště za účelem rekreace, poznání, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů“ (Indrová, Malá, Mlejnková, Netková, & Vaško, 2004, str. 7). Původní význam cestovního ruchu byl chápán jako jiný výraz pro cestování. Dnes se cestovní ruch nerovná cestování, ale je spojován s využíváním volného času, s poznáváním a rekreací. Začátek moderního cestovního ruchu se datuje na přelom 17 a 18 století. Byly to hlavně cesty šlechticů za získáním zkušeností. Vznik a další rozvoj cestovního ruchu byl podmíněn lidskými potřebami. Za dvě základní potřeby se v cestovním ruchu označují potřeba rekreace a potřeba poznání (Petrů, 2007). Další důvody a podmínky vzniku cestovního ruchu jsou považovány rozvoj dopravy, osobní svoboda člověka, zkracování pracovního času a prodloužení volného času, zájem o vzdělání a navázání styku s ostatními lidmi. Za průkopníka cestovního ruchu se považuje Thomas Cook, který v roce 1841 zorganizoval první výlet vlakem z Leicesteru do Loughboroughu a v roce 1865 otevřel první cestovní kancelář. Největší rozmach cestovního ruchu byl zaznamenán po 2. světové válce vlivem změn ve světě.

V České republice se výrazně zlepšily podmínky pro rozvoj cestovního ruchu po roce 1989. Mezi hlavní důvody patří zrušení vízové povinnosti a uzavření bezdevizového styku s turistickými destinacemi. Ve velkém začaly vznikat cestovní kanceláře, převládaly krátkodobé pobyty a nabídka zájezdů začala postupně převyšovat poptávku (Ryglová, 2005). Počátkem 20. století se odborníci zabývali problémem vymezení a definování cestovního ruchu. Definice cestovního ruchu existuje celá řada.

Podle definice Světové organizace cestovního ruchu z roku 1991 je cestovní ruch definován jako činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo jejího běžného životního prostředí, a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Dle Goeldnera a Ritchieho myslíme cestovní ruch jako potřebu lidí navštívit konkrétní pamětihodnosti, návštěvu přátel a příbuzných, vzít si dovolenou a strávit příjemně čas. Svůj volný čas mohou trávit zapojením se do sportovních aktivit, opalováním, mluvením, zpíváním, čtením nebo jednoduše užíváním si prostředí. Pokud vezmeme v úvahu předmět, můžeme zahrnout do definice cestovního ruchu obchodní konference nebo nějaký jiný druh vědeckého výzkumu či studia (Goeldner & Ritchie, 2009).

Díky složitosti, mnohotvárnosti a průřezovosti máme možnost cestovní ruch zkoumat z různých hledisek. Mezi nejčastější hlediska patří hledisko ekonomické, které zkoumá cestovní ruch z pohledu ekonomických procesů, které jsou nutné k zajištění účasti lidí na cestovním ruchu. Hledisko ekologické si všímá potenciálu území pro cestovní ruch a jeho vztahu k životnímu prostředí. Geografické hledisko se zabývá cestovním ruchem z hlediska vazby na geografické prostředí. Z hlediska psychologického a sociologického si všímáme cestovního ruchu ve vztahu k člověku, k lidským potřebám, motivům a vztahům mezi lidmi. Kromě vědních disciplín jako jsou ekonomie, geografie a ekologie má cestovní ruch vztah i k ostatním vědním disciplínám jako demografie, hydrologie a epidemiologie (Malá & kolektiv, 2002). Cestovní ruch můžeme členit z hlediska forem a druhů. Dle Heskové (Hesková & kolektiv, 2006) hovoříme o druzích cestovního ruchu v případě, když jako základní faktor při posuzování cestovního ruchu zohledníme motivaci člověka na jeho účasti. Naproti tomu formy cestovního ruchu berou v úvahu příčiny, které ovlivňují cestovní ruch a jeho důsledky.

Formy cestovního ruchu členíme z hlediska:

- Geografického na domácí, zahraniční, mezinárodní, vnitřní, národní a regionální cestovní ruch,
- podle počtu účastníků na individuální, skupinový, masový a ekologický cestovní ruch,
- podle způsobu organizování na individuální cesty, organizovaný zájezd či pobyt a klubový cestovní ruch,
- podle věků účastníků na cestovní ruch dětí, mládeže, rodinný a seniorský,
- podle délky účasti na výletní, krátkodobý, víkendový a dlouhodobý cestovní ruch,

- podle převažujícího místa pobytu členíme cestovní ruch na městský, příměstský, venkovský, agroturistiku, horský, vysokohorský a přímořský,
- podle ročního období na sezónní, mimosezónní a celoroční cestovní ruch,
- podle použitého dopravního prostředku členíme cestovní ruch na motorizovaný, železniční, letecký a lodní,
- z hlediska dynamiky na putovní a pobytový cestovní ruch,
- ze sociologického hlediska členíme cestovní ruch na návštěvy příbuzných a známých, sociální, komerční a etnický cestovní ruch (Hesková & kolektiv, 2006).

Druhů cestovního ruchu může být celá řada, závisí na kritériích, která zvolíme. Podle místa se jedná o domácí a zahraniční cestovní ruch, podle času o krátkodobý a dlouhodobý cestovní ruch atd. Jako základní se považuje klasifikace podle motivů, cílů. Podle tohoto členění jsou druhy cestovního ruchu:

- Rekreční – realizuje se s cílem odpočinout si ve vhodném prostředí, zlepšit fyzickou a psychickou kondici, realizuje se zpravidla v kratší době,
- kulturně – poznávací se zaměřuje na poznávání historie, kultury a tradic, patří sem návštěva kulturních památek, festivalů či přírodních atraktivit,
- náboženský – zahrnuje návštěvy poutních a posvátných míst, návštěvu církevních památek či účast na církevních obřadech,
- vzdělávací – cílem je naučit se něco nového, získat nové znalosti a dovednosti,
- společenský – jde o setkávání příbuzných, tvorba přátelských vztahů, zahrnout sem můžeme různé vzpomínkové akce,
- zdravotní – zahrnuje zdravotní prevenci, rehabilitaci a rekonvalescenci,
- sportovní – jedná se o aktivní i pasivní účast na cestovním ruchu,
- poznávání přírody – návštěvy rezervací a národních parků,
- dobrodružný – je spojen s nebezpečím, testováním fyzických a psychických sil,
- profesní – patří sem služební, obchodní cesty, účast na kongresech, veletrzích a výstavách,
- politický – setkání politických stran,

- nákupní – cesty za nákupy,
- specifický (Foret & Foretová, 2001).

2.1.2 Systém cestovního ruchu

„Cestovní ruch je dynamický a otevřený systém, který tvoří dva podsystemy, a to subjekt a objekt cestovního ruchu včetně vzájemných vazeb“ (Hesková & kolektiv, 2006, str. 12). Za subjekt v cestovním ruchu označujeme účastníka. Účastník je nositelem poptávky a vystupuje jako spotřebitel produktu cestovního ruchu. Nositelem nabídky cestovního ruchu je objekt. Objekt cestovního ruchu je předmětem spotřeby. Tvoří ho cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu. Existují vazby mezi objektem a subjektem cestovního ruchu, jejichž výsledkem jsou druhy a formy cestovního ruchu (Gučík & kolektiv, 2004).

Na systém cestovního ruchu působí různé vlivy, a to vlivy ekonomického, sociálně – kulturního, demografického, technicko – technologického a ekologického prostředí. Podle Ryglové (Ryglová, 2005) patří do ekonomického prostředí například výše reálné mzdy, směnitelnost směny či výše nerealizované kupní síly. Do demografického prostředí můžeme zařadit počet obyvatel, mobilitu a ekonomickou aktivitu. Do ekologického prostředí můžeme zahrnout masový rozvoj cestovního ruchu, kvalitu životního prostředí a péči o životní prostředí. Za sociální vlivy jsou považovány životní úroveň či životní styl a technické vlivy zahrnují například rezervační systémy, ubytování, stravování nebo sportovní aktivity.

Význam cestovního ruchu spočívá v tom, že plní roli ukazatele životní úrovně obyvatel. Podle Hladké (Hladká, 1997) patří mezi společenské funkce cestovního ruchu:

- Podíl na všestranném rozvoji osobnosti,
- možnost obnovy fyzických a psychických sil,
- je nástrojem pro preventivně léčebné působení,
- snaha k účelnému využití volného času,
- tvorba nového životního stylu,
- je nástrojem pro vzdělávání a kulturní výchovy člověka,
- zahraniční cestovní ruch přispívá k vzájemnému poznání a porozumění mezi lidmi, motivace k získání jazykových znalostí,
- vědecko – informační funkce – výměna informací, vědeckých poznatků,

- ekonomická funkce – tvorba pracovních příležitostí, přínos devizových prostředků do státní pokladny.

2.2 Účastník cestovního ruchu

Účastníkem je každá osoba, která pobývá přechodnou dobu mimo místo svého běžného pobytu, přičemž motivací pro cestu není výdělečná činnost v tomto místě, a účastní se tedy některého druhu nebo formy cestovního ruchu (Pásková & Zelenka, 2002). Podle WTO je návštěvník osoba, která cestuje do jiného místa, než je místo pobytu, na dobu kratší dvanácti po sobě jdoucích měsíců, a hlavní účel cesty je jiný než provozování placené činnosti v místě návštěvy (Čech, 1998).

Účastníka cestovního ruchu můžeme označit jako návštěvníka, turistu či výletníka. Návštěvník v mezinárodním cestovním ruchu je osoba cestující za hranice své země, než ve které má trvalý pobyt na dobu kratší jednoho roku, přičemž hlavním účelem cesty nesmí být vykonávání výdělečné činnosti v cizí zemi. V domácím cestovním ruchu se za návštěvníka označuje osoba s trvalým místem pobytu v dané zemi, která cestuje ve své zemi mimo místo trvalého bydliště a doba pobytu musí být kratší než šest měsíců.

Turista v mezinárodním cestovním ruchu je osoba cestující za hranice své země, která je jiná než místo trvalého pobytu, na dobu, která zahrnuje alespoň jedno přenocování. Cesta nesmí být delší než jeden rok, přičemž hlavním účelem cesty nesmí být vykonávání výdělečné činnosti v cizí zemi. V domácím cestovním ruchu se za turistu označuje osoba, která ve své zemi, ve které má trvalý pobyt, cestuje na jiné místo, než ve kterém se běžně vyskytuje. Cesta zahrnuje alespoň jedno přenocování přes noc a nesmí překročit délku šesti měsíců, přičemž hlavním účelem cesty nesmí být vykonávání výdělečné činnosti v cizí zemi. Podle délky pobytu dělíme turistu na dovolené a krátkodobě pobývajícího turistu. Turista na dovolené pobývá na daném místě více než určený počet dní a nocí. Krátkodobě pobývajícím turistu cestuje na dobu nepřekračující určený počet dní nebo nocí, ale zahrnuje pobyt alespoň s jedním přenocováním. Výletník v mezinárodním cestovním ruchu je osoba, která cestuje do jiné země na dobu kratší než 24 hodin a nepřenocuje zde. Výletník v domácím cestovním ruchu je osoba, která v zemi svého trvalého bydliště cestuje do jiného místa na dobu kratší než 24 hodin, a nepřenocuje zde (Malá & kolektiv, 2002).

Motivační faktory vyvolávají u lidí potřebu rekreace, dovolené nebo potřebu provozovat různé aktivity ve svém volném čase. Motivační faktory můžeme rozdělit na několik kategorií, a to na fyzické, emocionální, kulturní, postavení, osobní a osobní rozvoj. Determinující faktory ovlivňují, zda bude moct účastník cestovní ruchu vycestovat. Determinující faktory jsou například pracovní a rodinné závazky, fond volného času, různá roční období a další (Horner & Swarbrooke, 2003).

2.3 Šetrný cestovní ruch

V posledních letech zažívají ekologicky šetrné formy cestovního ruchu velký rozvoj. Stále více účastníků cestovního ruchu tráví svůj volný čas a dovolenou ve venkovských oblastech. Podle přístupu k přírodnímu a kulturnímu prostředí můžeme cestovní ruch dělit na „zelený“ a motivační (Kolektiv, 2006). Zelený cestovní ruch dává důraz hlavně na místní hledisko uskutečňování cestovního ruchu. Projevuje se jako touha návštěvníka žít v souladu s přírodou (Parmová Škodová, 2007). V souvislosti se šetrným cestovním ruchem můžeme zmínit tři pojmy a to agroturismus, ekoagroturismus a ekoturismus. Vymezení pojmů dle Orišky (Oriška, 2010) je následující:

Agroturismus se označuje také jako agrární cestovní ruch a je spojován s uspokojováním potřeb turistů u agropodnikatele či v zemědělském hospodářství. Využívá zdroje, suroviny a infrastrukturu daného prostředí. Je spojován s aktivním odpočinkem, poznáním života a práce v zemědělství, řemesel a tradic. Agroturistika má mnoho rysů s udržitelným cestovním ruchem.

Ekoagroturismus je forma agroturismu, která se uskutečňuje na ekologicky hospodářských farmách. Farmy nevyužívají žádná umělá hnojiva, chemikálie, hormonální přípravky, umělá barviva a konzervační přípravky v rostlinné a živočišné výrobě. Produkty, které farma vyprodukuje, podléhají velmi přísné kontrole. Při splnění předepsaných standardů mohou získat ochrannou známku „bio“.

Ekoturismus je forma cestovního ruchu, která bývá spojována zejména s putováním přírodou, pozorováním a poznáváním. Rozvíjí se například v přírodních rezervacích či v národních parcích. Často bývá spojován s cykloturistikou.

Typologie agroturistiky významně přispívá literatuře tím, že poskytuje efektivní strukturu pro rozlišování produktů agroturistiky (Blackstocka, Hunterb, & Flanigana, 2014). Podle Vaněčka je agroturistika forma venkovské turistiky, provozována

podnikateli v zemědělské výrobě, a slouží jako hlavní nebo vedlejší finanční zdroj, který slouží podnikateli k udržení nebo rozšíření hlavního podnikatelského programu. Produkt, který je nabízen spotřebiteli, zahrnuje ubytování, stravování, zázemí farmy, účast návštěvníka na pracích v zemědělství, projížďky na koních, lov zvěře a rybaření, letní a zimní sporty a ostatní doprovodné programy (Vaněček, 1997). Ubytování bývá návštěvníkovi poskytováno přímo v zemědělské usedlosti nebo v rekreačních objektech ve vlastnictví nebo užívání podnikatele. Stravování je většinou ve formě vlastních pěstitelských produktů. Návštěvníci si mohou vařit sami či využít stravování v restauraci (Němčanský, 1996).

Venkovská turistika je spojována s nízkou hustotou obyvatelstva, obvykle s méně než deseti tisíci obyvateli. Díky svým specifickým by tedy venkovská turistika měla být:

- Umístěna do venkovských oblastí,
- funkčně venkovská, při budování využívat zvláštní rysy venkova,
- venkovská ve svém měřítku,
- tradiční,
- trvale udržitelná,
- měla by být složena z mnoha druhů a díky tomu umožnit komplexní obraz venkova (Stříbrná, 2005).

Prioritou venkovské turistiky je ohleduplný vztah k přírodě a životnímu prostředí. Nabízený produkt tedy přímo souvisí s ochranou životního prostředí, přírodních zdrojů a krajinyotvorbou. Ve výsledku se v nabídce produktu prolíná ekonomický, sociální a ekologický rozměr. Hlavním cílem ekonomického rozměru je udržitelný hospodářský rozvoj, který je úzce spojen s rostoucím příjmem obyvatelstva. Potřeby zdraví, vzdělání, kultury a další řadíme do sociálního rozměru. Ekologický rozměr zahrnuje nutnou potřebu uchovávat na dobré úrovni statky a služby, které nám poskytuje příroda. Typickými projevy turistiky na venkově jsou:

- Již zmíněný ohleduplný vztah k přírodě a životnímu prostředí,
- decentralizované ubytování s omezenou kapacitou,
- rodinné zázemí,
- snaha pochopit jednotlivé aktivity návštěvníků,
- zázemí v horských oblastech, poskytování čerstvých produktů,
- pronájem chat a chalup (Stříbrná, 2005).

Pobyty na venkově byly součástí předválečného cestovního ruchu. Po druhé světové válce nabral pobyt na venkově jiných podob. Touha lidí po pobytu v přírodě rozvinula chataření a chalupaření. Důvodem takto velkého rozvoje byla hlavně omezená možnost vycestovat do zahraničí. Nebylo možné všechny zájemce o podnikovou rekreaci uspokojit, protože přidělování bylo výběrové a v nevhodných termínech. Lidé se stěhovali z měst do vesnic díky velkému množství volných chat a chalup (Parmová Škodová, 2007).

Jedním z nových produktů venkovské turistiky jsou tzv. stezky dědictví. V těchto stezkách jde především o síť přírodního a kulturního bohatství služeb a zařízení, které se v dané oblasti vyskytují. Stezky zahrnují různé typy cestovního ruchu. Jedná se například hippoturistiku, agroturistiku či pěší turistiku (Parmová Škodová, 2007).

Z hlediska zásad a principů je ekoturismus slučitelný s udržitelným cestovním ruchem, avšak oproti udržitelnému turismu označovanému jako filosofie či koncept se jedná spíše o kombinaci zdrojů, aktivit a služeb (Palatková, 2011). Podle UNWTO spočívá význam udržitelného turismu v uspokojování lidských potřeb při ochraně a rozšiřování příležitostí rozvoje do budoucna. Udržitelný cestovní ruch je staven na třech pilířích:

1. udržitelnost fyzického prostředí
2. udržitelnost sociokulturního prostředí
3. udržitelnost ekonomického prostředí

Udržitelný cestovní ruch charakterizují tři základní rysy:

1. kvalita
2. kontinuita
3. vyváženost

Udržitelný cestovní ruch se vyznačuje tím, že:

- Informuje a má výchovný charakter,
- podporuje integritu místa,
- zvýhodňuje rezidenty,
- zachovává zdroje,

- respektuje místní kultury a tradice,
- nezneužívá své produkty,
- preferuje kvalitu před kvantitou,
- znamená opakování cest (Palatková, 2011).

2.4 Vzdělávání v cestovním ruchu

Naučné stezky se vyznačují výchovně vzdělávacími trasami vedoucími k přírodě i kulturně pozoruhodnými územími a oblastmi (Čeřovský & Záveský, 1989). Osvědčily se velmi dobře nejenom u nás, ale také v zahraničí. Podle výkladového slovníku cestovního ruchu se naučná stezka zřizuje na přírodně nebo kulturně zajímavých místech, s tabulemi obsahujícími popis místní fauny, flóry a kulturních památek. Naučné stezky se zřizují nejen pro pěší turisty, ale také pro vodáky, cyklisty nebo turisty na koních (Pásková & Zelenka, 2002). První naučná stezka v České republice se otevřela k příležitosti „Dnům ochrany přírody“ v roce 1965. Díky naučným stezkám se zpřístupnily určité státní přírodní rezervace (Čech, 1998).

Dle Čeřovského a Záveského (Čeřovský & Záveský, 1989) mohou být naučné stezky s průvodcovskou službou, kdy osoba seznámena s problematikou provází návštěvníky, druhým typem jsou samoobslužné naučné stezky, kdy jsou na trase umístěny informační tabule, dalšími typy jsou stezka s kombinovaným výkladem, historická, lesnická, logická či parková stezka. Naučné stezky můžeme také dělit podle délky jejich trasy. Krátké trasy bývají většinou do 5 km, jsou obsahově bohaté a zpravidla mají okružní charakter. Středně dlouhé trasy bývají dlouhé 5 – 15 km, mají celkem bohatou náplň, někdy může být stezka okruh, jindy může mít výchozí a cílové místo odlišné. Dlouhé trasy mají většinou přes 20 km a bývají převážně vlastivědně turistického charakteru. Naučná stezka má návštěvníkům ukázat vztahy v přírodě a její historický vývoj. Základním posláním naučné stezky je ukázat zásahy člověka do přírody, ty škodlivé i prospěšné. Jedním z hlavních cílů je aktivizovat návštěvníka, povzbudit v návštěvnících zájem o přírodu a ochraně životního prostředí.

Značení naučných stezek má být jednoznačné, v nejlepším případě se návštěvník může pohybovat po značkách a naučné tabule jsou očíslované, v některých případech bývají doplněné o mapu místa. Turistické mapy mohou obsahovat poznámku, že podporují GPS. V tomto případě pak mapa obsahuje souřadnicovou síť a údaje o použitém systému souřadnic (Drábek, 2005). Turistická značka naučné stezky je bílý

čtverec se zeleným pruhem, který má rozměr 10 x 10 cm. Pro lepší orientaci po stezce se využívají směrovky a tabule (Čeřovský & Záveský, 1989). Velmi důležitá je údržba naučné stezky. Jedná se o její značení, vybavení a technický stav. Podstatná je přítomnost odpadkových košů, aby návštěvníci neodhazovali odpad do přírody. Odpad z odpadkových košů se musí pravidelně vybírat a je nutné starat se o odvoz (Čeřovský & Záveský, 1989).

Naučné stezky jsou součástí podpory udržitelného rozvoje cestovního ruchu a environmentálního uvědomění obyvatelstva, ačkoliv informace, které jsou sdělované, mohou být neobjektivní. V České republice se velká část naučných stezek nachází v chráněných územích. Jedním z důvodů jsou přírodní a kulturní hodnoty naučné stezky, které se zároveň řadí mezi atraktivitu cestovního ruchu (Navrátil, Knotek, Švec, Pícha & Navrátilová, 2011).

2.5 Cestovní ruch na Šumavě

Jihočeský kraj patří mezi nejvyhledávanější turistické cíle v České republice a patří k regionům s největším potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu u nás. Jednou z předností kraje je výhodná poloha, z hlediska ke státům Evropské unie a zachovalá příroda. Z hlediska návštěvnosti, podle počtu návštěvníků a počtu přenocování se kraj řadí mezi nejvíce navštěvované (Vystoupil & kolektiv, 2006). Vynikající podmínky jsou zde pro trávení letní dovolené. Za korunu jižních Čech lze označit Šumavu, která se dočkala uznání pro svou přírodní jedinečnost. V roce 1963 byla Šumava vyhlášena největší chráněnou krajinnou oblastí Československé republiky. V roce 1991 se staly ucelené části chráněné krajinné oblasti Šumava Národním parkem Šumava. Správa Národního parku má sídlo ve Vimperku.

Cestovní ruch na Šumavě je ekonomickou aktivitou, jejíž rozsah úzce souvisí s existencí velkoplošných chráněných území Šumavy – národního parku a chráněné krajinné oblasti. Rozkládá se na území Plzeňského a Jihočeského kraje. Výhoda Šumavy je v dopravní poloze, má velmi dobré spojení nejen s významnými centry v České republice, ale také se sousedícími turistickými regiony jako jsou Bavorsko a Horní Rakousko. Pohoří Šumava je jedním z nejstarších v Evropě (Pícek, Růžička, Silovský, Těšitel, & Vlášková, 2007).

Šumava je území, které není moc poznamenáno negativními důsledky civilizačního vývoje. Šumava je díky svým přírodním atraktivitám jednou z turisticky

nejvyhledávanější oblastí. Na území se nachází velké množství kulturně historických atraktivit. Přitažlivá jsou hlavně historická města, kde se nachází soubory památkových objektů. Významné atraktivity jsou technické památky, díky kterým se rozvíjí forma pěší turistiky či cykloturistiky. Mezi nejnavštěvovanější technické památky patří například Schwarzenberský plavební kanál či elektrárna Čeňkova pila. Pro rozvoj cestovního ruchu na Šumavě jsou významné také společenské, kulturní a sportovní akce. Mezi nejvýznamnější akce můžeme zařadit Slavnosti Zlaté solné stezky v Prachaticích, Frymburské slavnosti či Markétskou pouť v Horní Plané. V poslední době se na Šumavě rozvíjí lázeňství a wellness (Pícek, Růžička, Silovský, Těšitel, & Vlášková, 2007). Jednou z novinek jsou Konopné lázně ve Volarech, které jsou největší ve střední Evropě a oficiálně jsou otevřeny od roku 2013.

Území nabízí různé formy turistiky v zimní i letní sezóně. Jedná se hlavně o pěší turistiku, cykloturistiku, hippoturistiku, vodní turistiku a další. Turistika souvisí s aktivním pohybem a pobytem v přírodě. Návštěvníci území se kromě obecně platných norem řídí také zákonem o ochraně přírody a návštěvním řádem národního parku Šumava. Pro všechny turistické aktivity platí omezený pohyb po značených trasách v I. zóně Národního parku. Šumava je přitažlivá z hlediska možnosti provozování různých forem cykloturistiky. Pohyb cyklistů je omezen na jízdu po silnicích, místních komunikacích a místech odsouhlasených Správou národního parku. Mezi významné aktivity v zimním období můžeme zařadit provozování zimních sportů. Výborné podmínky jsou pro zimní turistiku na běžkách, díky strojově upravovaným běžeckým stop. Ve vybraných lokalitách jsou příhodné podmínky pro sjezdové lyžování, snowboarding a další podobné sporty. Mezi nejvýznamnější zimní střediska patří Kašperské Hory, Lipno nad Vltavou, Zadov či Nové Hutě. Oblíbenou rekreační aktivitou je vodní turistika. Jako běžně přístupné aktivity jsou chápány také rybářství a myslivost.

Z výsledku analýz vyplynulo, že mezi největší problémy rozvoje cestovního ruchu na Šumavě patří nedostatečná míra regionální koordinace a řízení aktivit v oblasti cestovního ruchu.

3. Metodika

Na začátku bakalářské práce byly stanoveny cíle a hypotézy. K dosažení cílů bylo potřeba sběru dat, a to jak sekundárních, tak primárních. Sekundární data byla sbírána studiem odborné literatury. Odborná literatura byla zapůjčena hlavně v univerzitní knihovně Jihočeské univerzity a v městské knihovně ve Volarech. Ostatní informace byly čerpány z odborných článků, prospektů, průvodců a internetu. Primární data byla sbírána pomocí dotazníkového šetření v terénu. Po sesbírání dotazníků byla data digitalizována a zpracována pomocí programů Statistika a MS Excel. Po zpracování dat bylo dalším krokem vypracování textu bakalářské práce.

3. 1 Naučné stezky na Šumavě

Šumava se rozkládá na území dlouhém 120 km. Postupně vznikaly na Šumavě stezky, které vedly i k hraničním přechodům. Nejstarší známky o turistice na Šumavě jsou zaznamenány z 18. století. Turistické spolky začaly vznikat koncem 19. století (Martan, 2002). Na Šumavě se vyskytuje hustá síť tras, cyklotras i lyžařských stop, které mohou zavést do nejkrásnějších míst na Šumavě. Pěší trasy jsou značeny běžným značením, které provedli členové Klubu českých turistů spolu s pracovníky NP.

Nejnavštěvovanějším místem na Šumavě je naučná stezka Povydří. Vede údolím řeky Vydry v NP Šumava. Povydří je unikátní oblast a bylo vyhlášeno přírodní rezervací. Stezka byla zřízena v roce 1975. Začíná v Čenkově Pile, konec stezky je pod Antýglem. Na stezce je zakázána jízda na kole (QAP PRODUCTION s.r.o., 2011).

Rozsáhlým územím jsou Hornokvildské slatě, které zaujímají střední část Šumavských plání. Naučná stezka Tříjezerní slat' je pojmenovaná podle tří rašelinných jezírek a je v provozu od roku 1978. Chalupská slat' se nachází asi 1 km od Borové Lady. Představuje přechodný typ mezi údolními vrchovišti a horskými vrchoviště. Jezerní slat' se rozkládá mezi obcemi Kvilda a Horská Kvilda. V roce 1933 byla vyhlášena rezervací.

V roce 2012 byla ve Stožci vybudována zážitková stezka Areál lesních her. Stezka vznikla díky společnému projektu Správy NP a CHKO Šumava a Národního parku Bavorský les. Stezka je dlouhá 4 km a je obohacena o řadu interaktivních prvků. Ukazuje návštěvníkům svět živočichů a rostlin lesního ekosystému. Průvodcem po stezce je puščík bělavý. Areál je přístupný po celý rok. Ve Stožci se kromě zážitkové

stezky Areál lesních her nachází další 1,5 km dlouhá stezka, která začíná u rozcestí pod Stožeckou skálou a vede k dřevěné kapli. Od kaple je možné vystoupat na stožeckou skálu. Druhou zážitkovou stezkou je stezka „Duch pralesa“, která se nachází v blízkosti Trojmezí. Zpřístupněna je od roku 2006. Nejstarší naučnou stezkou je „Medvědí stezka“, která vede mezi železničními zastávkami Ovesná a Černý Kříž. Schwarzenberský plavební kanál byl postaven jako významná dopravní cesta pro dřevo ze šumavských lesů. Naučná stezka byla otevřena v roce 2003. V určitém termínu zde probíhá ukázkové plavení.

Ze statistik Správy NP a CHKO Šumava vyplývá, že návštěvnost národního parku se od roku 2009 snížila o třetinu – zhruba na 700 000 návštěvníků (Konvalinová, 2012).

3.1.1 Naučná stezka Soumarské rašeliniště

Naučná stezka Soumarské rašeliniště vznikla na vytěženém a následně revitalizovaném rašeliništi u Soumarského mostu (Tomas, 2012).

Zpřístupněna byla na jaře roku 2012. Stezka vznikla díky grantu z programu Přeshraniční spolupráce s Bavorskem a je součástí projektu s názvem Suchou nohou do rašeliniště na Šumavě a v Bavorsku. Projekt je spolufinancován z Evropské unie. Stezka má délku 1520 metrů a je na 6 informačních tabulích. Návštěvníci se po stezce procházejí pomocí chodníku, který má délku 601 metrů, a vede k vyhlídkové věži. Vyhlídková věž má téměř 9,3 metrů a 31 schodů. Věž byla postavena na nejvyšším bodě rašeliniště. Rašeliniště má rozlohu 70 ha a vyvíjelo se přibližně 10 tisíc let. Stezka seznamuje s obnovou původních rašelinišť, která byla díky těžbě skoro zničena.

Rašeliniště se ve větším měřítku začalo využívat koncem 18. století. Aby se mohlo rašeliniště využívat, muselo se nejdříve odvodnit. Na začátku 19. století začala těžba rašeliny, a to technikou nazvanou borkování. Rašelinitě na Soumarském mostu je jedním z mnoha rašelinišť, které lemují řeku Vltavu v údolí Vltavský luh. Kdysi bylo toto rašeliniště typickým údolním vrchovištěm. Od roku 2000 probíhá na Soumarském rašeliništi revitalizace, jejímž smyslem je obnova životaschopnosti s jeho původní faunou a flórou (Bufková & Štemberk, 2013). *„V rámci revitalizace jsou odvodňovací rýhy obvykle blokovány systémem hrázek, zčásti zasypany a je podporováno jejich zarůstání vegetací. Cílem je celkové zvýšení hladiny podzemní vody, zastavení*

degradace narušených rašelinišť a snížení odtoku vody z rašeliniště“ (Bufková & Spitzer, 2008, str. 194). Tento proces může trvat i více než stovky let.

Díky revitalizaci se sem vrátily druhy zvěře, které nikdy nepřekročily hranici rašeliniště. Jedná se například o žluťáčka borůvkového (*colias palaeno*) nebo modráška stříbroskvrnného (*vacciniina stilette*). Objevily se zde také druhy, které nejsou vázané na rašeliniště. Trvale zde žije tetřívka obecná (*tetrao tetrix*). Tetřívka obecná je vzácný a ohrožený druh, který se vyskytuje převážně v bažinách a na vřesovištích (Bezzel, 2008). Před začátkem průmyslové těžby se zde vyskytoval řídký rašelinný les s borovicí blatkou a břízou pýřitou. V současnosti je tomu jinak. Těžba změnila prostředí tolik, že není možné zcela obnovit původní údolní vrchoviště. Dnes můžeme vidět řadu druhů, které se zpět šíří díky revitalizaci. Snad nejdůležitější rostlinou jsou rašeliníky, díky kterým vzniká rašelina. K nejnápadnějším rostlinám patří suchopýr pochvatý (*eriophorum vaginatum*). Dalším druhem suchopýru je suchopýr úzkolistý (*eriophorum angustifolium*). Stezka je návštěvníkům otevřena denně, a to od června do října. V zimních měsících a na jaře je uzavřena z důvodu výskytu tetřívky obecné.

3.2 Návštěvníci

3.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo prováděno zejména v turistické sezóně 2013 (červenec a srpen). Data byla sbírána v terénu. Dotazovaných bylo celkem 300 a byli rozděleni po 100 respondentech do tří skupin. Respondenti byli oslovováni osobně. První skupina zahrnovala respondenty, kteří se právě chystají na stezku, druhou skupinu tvořili lidé, kteří stezku právě absolvovali, a třetí skupina zahrnovala respondenty, kteří na stezce nikdy nebyli. První dva vzorky respondentů byly sbírány přímo na stezce, poslední vzorek byl sbírán zejména ve Volarech a okolí.

3.2.2 Dotazovací nástroj

Cílem dotazníku bylo poznání významu naučných stezek v cestovním ruchu České republiky. Dotazník byl sestaven vedoucím práce ve spolupráci s konzultantem práce. V úvodním odstavci dotazníku je upozornění pro respondenty, že na vyplnění dotazníku stačí návštěvníkům 5 minut s tím, že je anketa anonymní.

První část dotazníku se skládala z 6 otázek. Dvě otázky byly otevřené, čili umožňovaly volnou odpověď. Zbývající otázky byly uzavřené a odpověď bylo nutné

vybrat ze 4 možností, kde byla právě jedna odpověď správná. Otázky byly sestavené na základě informací získaných z informačních tabulí na naučné stezce. Jejich cílem bylo získat informace o znalostech informací uvedených na naučných tabulích umístěných na naučné stezce. Otázky byly následující: (Navrátil, 2013)

- Šumavská vrchoviště jsou mimo jiné přírodní kronikou uchovávající v mocných vrstvách rašeliny informace o přírodní historii tohoto území. Jak hluboko mohou tyto informace zajít? (a = 100 let, b = 10 000 let, c = 100 000 let, d = 1 000 000 let)
- Od počátku 19. století se začalo na Šumavě s rozsáhlou těžbou rašeliny. Těžilo se ručně – speciálním rýčem (želízkem) se ukrajovaly „cihly“ rašeliny. Jak se tento způsob těžby nazývá? (volná odpověď)
- Která rostlina vrchovišť na vrcholu neustále přirůstá, zatímco její spodní část postupně odumírá, a je charakteristická schopností nasávat obrovské množství vody? (volná odpověď)
- Kde se na Šumavě vyskytují údolní vrchoviště? ((a = v nivách řek (např. u Vltavy ve Vltavském luhu), b = při vrcholech hlavního hřbetu (např. na Luzném), c = na pláních (např. Rokytecká slat'), d = žádná taková na Šumavě nejsou))
- Ze seznamu, prosím, vyberte, která z rostlin je typická pro Šumavská vrchoviště (a = suchopýr pochvatý, b = šalvěj luční, c = knotovka červená, d = dub pýřitý)
- Ze seznamu, prosím, vyberte, který živočich je typický svým výskytem pro Šumavská vrchoviště (a = sysel obecný, b = želva bahenní, c = tetřívka obecný, d = perlín ostrobřichý)

Druhá část dotazníku byla orientována na získávání základních informací o respondentech. Zajímalo nás především chování při provozování aktivit cestovního ruchu. Položena byla otázka: „Jak často se obvykle věnujete jednotlivým rekreačním aktivitám na dovolené“. Zde měli respondenti na pěti stupňové škále zaškrtnout, jak často se věnují jednotlivým aktivitám (1 = nevěnuji se, 2 = věnuji se ojedinele, 3 = věnuji se občas, 4 = věnuji se často, 5 = věnuji se především). Jednalo se o: wellness aktivity a lázeňské procedury, pracovní aktivity, návštěvy muzeí, galerií, historických slavností, apod., nakupování, zábava, odpočinek, pozorování přírody, cykloturistika,

rekreačně sportovní aktivity, pěší turistika a hry s dětmi (Navrátil, Pícha & Hřebcová, 2010).

V poslední části dotazníku byla zjišťována segmentační kritéria. Z demografického hlediska se zjišťovaly informace o pohlaví (muž/žena) a věku respondentů (18 – 25, 26 – 35, 36 – 45, 46 – 55, 56 – 65, 66 – 75 a nad 75 let). Tyto otázky byly doplněny na vztah k historii, životnímu prostředí a počet návštěv naučných stezek v loňském roce. Otázky zněly takto: „Historie je pro Vás“: určitě nudná, spíše nudná, nevím, spíše zajímavá a určitě zajímavá, „Vyhledáváte aktivně informace o ochraně životního prostředí“: nikdy, výjimečně, zřídka, občas, často a „Počet návštěv naučných stezek v loňském roce“ s možností odpovědí 0, 1, 2 -5, 6 – 15 a nad 15.

Na závěr bylo uvedeno poděkování respondentům za účast v dotazníkovém šetření.

3.2.3 Zpracování výsledků

Při dotazníkovém šetření bylo získáno velké množství dat, které označujeme jako statistický soubor. Statistickým souborem nazýváme množinu předmětů roztříděných z hlediska jejich určité společné vlastnosti zvané znak. Předměty, které patří do statistického souboru (tzv. statistické jednotky) nazýváme prvky souboru (Mrkvička & Petrášková, 2006).

Získaná data byla nejdříve uspořádána a očíslována. Následovala digitalizace, která byla zpracována v programu MS Excel. Poté byla data zpracována graficky. Byly použity grafy výsečové, sloupcové a pruhové. Výsečové grafy byly použity u otázek, kde se zjišťovali informace o tom, jak se návštěvník zajímá o historii, životní prostředí a informace o počtu navštívených stezek v loňském roce. Výsečový graf zobrazuje pouze jednu řadu. Zachycuje příspěvek datových bodů do jejich součtu za datovou řadu (Kubálek & Švecová, 2003). Sloupcový graf byl použit pro znázornění pohlaví a věku respondentů. Pruhové grafy byly použity pro znázornění odpovědí u znalostních otázek a u provozování aktivit.

U větších statistických souborů je zřejmé, že bude docházet k opakovanému výskytu stejných hodnot statistického znaku. Z toho důvodu definujeme pojem četnost (Mrkvička & Petrášková, 2006).

Tabulku rozložení četností daného statistického souboru nazýváme tabulkou, ve které jsou uvedeny hodnoty argumentů s příslušnými absolutními, popř. relativními četnostmi (Mrkvička & Petrášková, 2006).

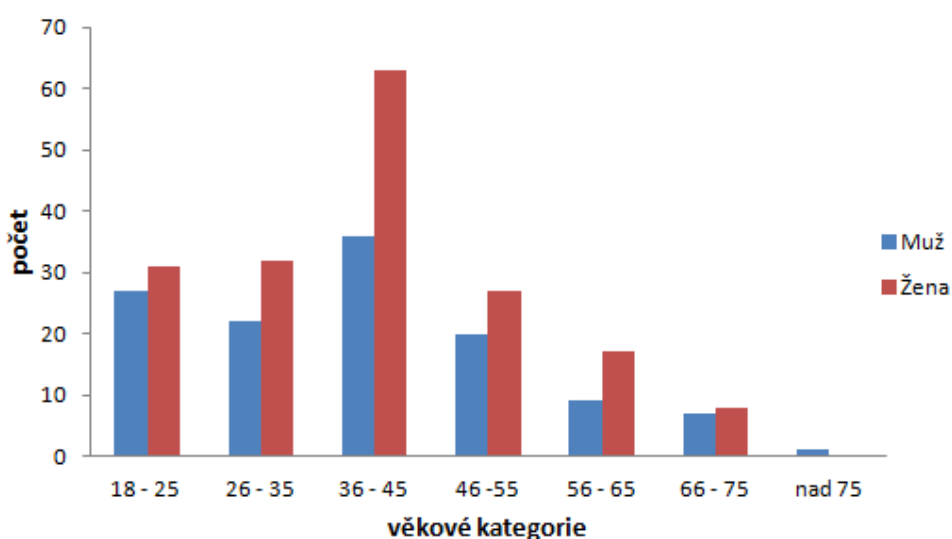
„Absolutní četnost udává, kolikrát se hodnota x_i znaku X v souboru vyskytuje, tj. udává počet statistických jednotek, u nichž byla zjištěna hodnota znaku $X = x_i$ “ (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 8). Relativní četnost získáme jako podíl jednotlivých absolutních četností k celkovému souboru (Hindls, Hronová, Fischer, & Seger, 2007).

Pro zjištění rozdílu odpovědí mezi jednotlivými skupinami respondentů byl použit Pearsonův chí – kvadrát test, který testuje shodu očekávaných a pozorovaných hodnot. Test dobré shody testuje hypotézu H_0 proti hypotéze H_A (Hendl, 2004). Tento test je asymptotický, proto je lepší ho využívat při velkém počtu pozorování.

3.2.4 Dotazovaný vzorek

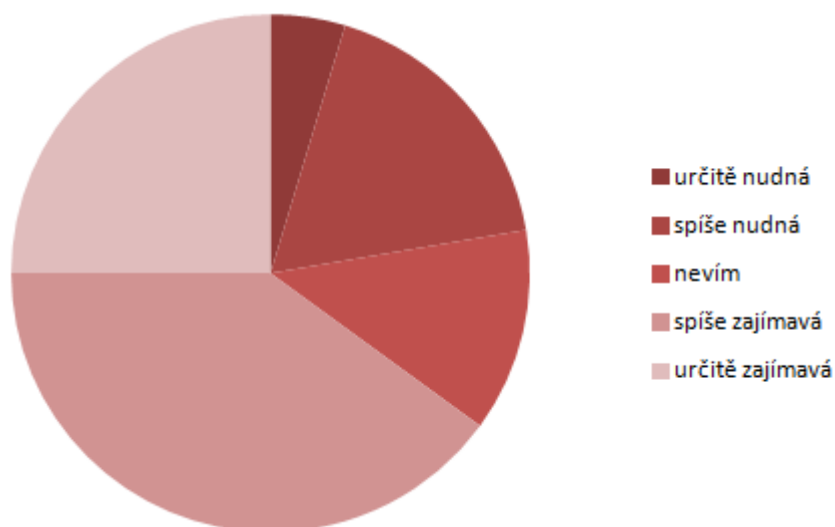
V dotazovaném vzorku bylo z celkového počtu 300 respondentů 59 % žen a 41 % mužů. Nejpočetnější věkovou kategorií byla třetí kategorie 36 – 45 let, která byla tvořena 33 % respondentů. Hned za ní následují věkové kategorie 26 – 35 let (18%) a 18 – 25 let (16 %). Nejméně početnou skupinou je věková kategorie nad 75 let, která je zastoupena pouze 1 respondentem (Obrázek 1).

Obrázek 1: Věk a pohlaví respondentů, $n = 300$

Zdroj: Vlastní šetření

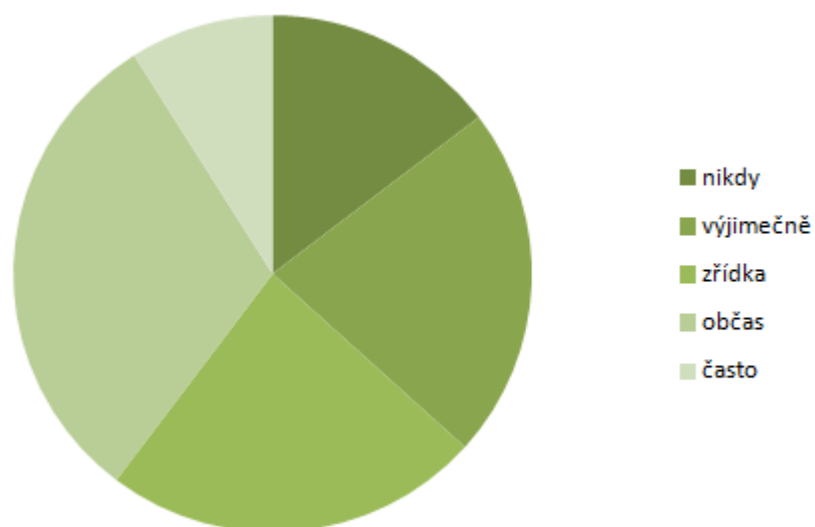
Obrázek 2: Vztah respondentů k historii, n = 300

Zdroj: Vlastní šetření

Vztah respondentů k historii je spíše pozitivní. Pro 40 % respondentů je historie spíše zajímavá a pro 25 % určitě zajímavá. Příjemným zjištěním bylo to, že pouze pro 5 % respondentů je historie určitě nudná (Obrázek 2).

Obrázek 3: Vyhledávání informací o životní prostředí, n = 300

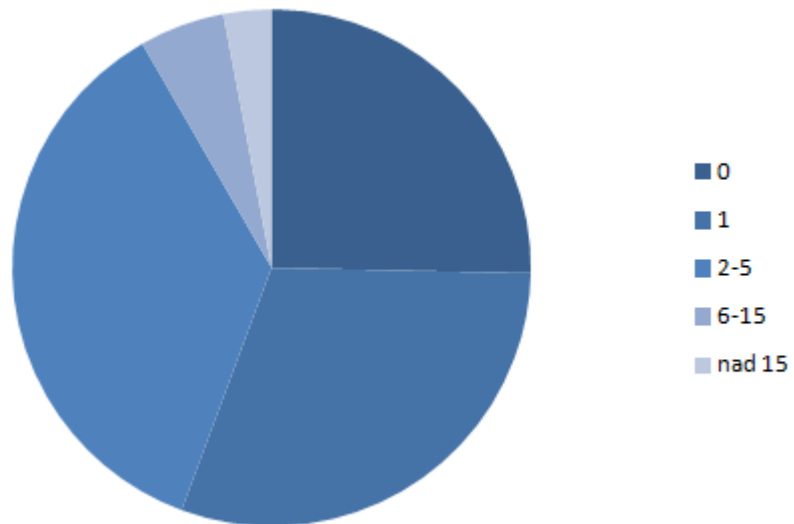

Zdroj: Vlastní šetření

Informace o životním prostředí si občas vyhledává 31 % respondentů. Dále pak 24 % respondentů vyhledává informace zřídka a 22 % pouze výjimečně. Nejmenší

skupinou tvořili respondenti, kteří si informace o životním prostředí vyhledávají často (Obrázek 3).

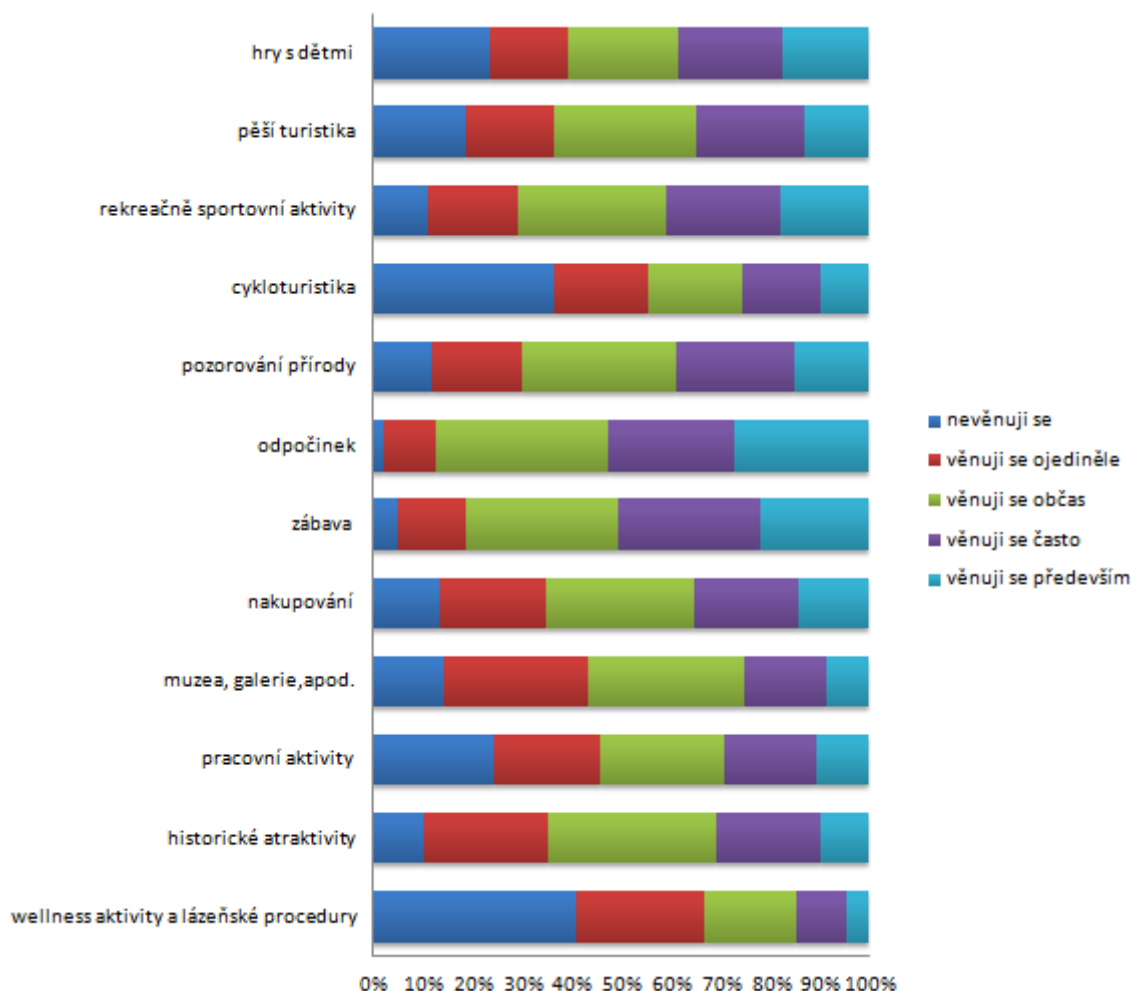
Obrázek 4: Počet navštívených naučných stezek v loňském roce, $n = 300$

Zdroj: Vlastní šetření

V loňském roce navštívilo 36 % respondentů 2 – 5 naučných stezek. Pouze 1 naučnou stezku navštívilo 30 % respondentů a 25 % respondentů nenavštívilo v loňském roce ani 1 naučnou stezku. Nejmenší skupinou byla návštěva více než 15 naučných stezek, kdy v loňském roce jich navštívilo pouze 3 % respondentů (Obrázek 4).

Obrázek 5: Rekreační aktivity na dovolené, n = 300

Zdroj: Vlastní šetření

Na otázku „Jak často se obvykle věnujete jednotlivým rekreačním aktivitám na dovolené“ se nejvíce lidé věnují odpočinku, což je pro dovolenou typická aktivita. Nejpočetnější skupinu s 35 % tvoří lidé, kteří se odpočinku na dovolené věnují občas. Odpočinku se na dovolené věnuje především 27 % respondentů a vůbec se odpočinku nevěnuje pouze 2 % respondentů. Mezi další aktivity, kterým se lidé na dovolené často nebo občas věnují, patří: zábava a rekreačně sportovní aktivity. Důvodem preference těchto aktivit může být to, že většina respondentů je mladší 45 - ti let. Naopak mezi aktivity, kterým se lidé na dovolené moc nevěnují, patří: wellness aktivity a lázeňské procedury a cykloturistika (Obrázek 5).

4. Výsledky

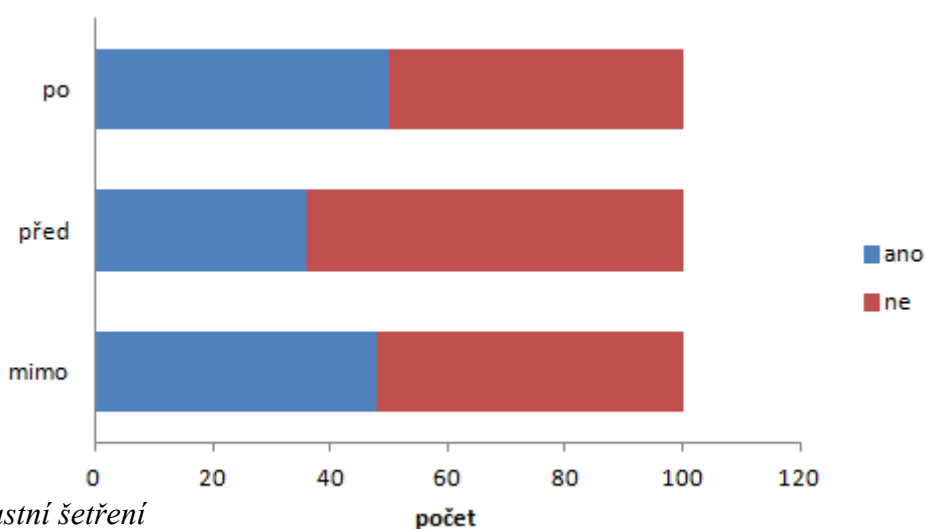
4.1 Míra znalostí návštěvníků

4.1.1 Informace o historii rašeliniště

Rašeliniště začala vznikat na přelomu doby ledové a doby poledové, tedy přibližně před 10 000 lety. Rašeliniště na Šumavě skrývají cenné informace o průběhu geologických procesů v kvartéru (Babůrek, Jiříčka, Pertoldová, & Verner, 2006). Rašeliniště také skrývají ve vrstvě ústrojně hmoty zachovalé zbytky rostlin a živočichů původem z daného místa i z širšího okolí. To umožňuje odborníkům číst v minulosti rašeliniště i celé krajiny (Bufková & Spitzer, 2008).

První otázka v dotazníku se týkala informací o historii šumavských vrchovišť a byla položena takto: „Šumavská vrchoviště jsou mimo jiné přírodní kronikou uchovávající ve vrstvách rašeliny informace o přírodní historii tohoto území. Jak hluboko do historie mohou tyto informace zajít?“

Obrázek 6: Informace o historii rašeliniště, $n = 300$

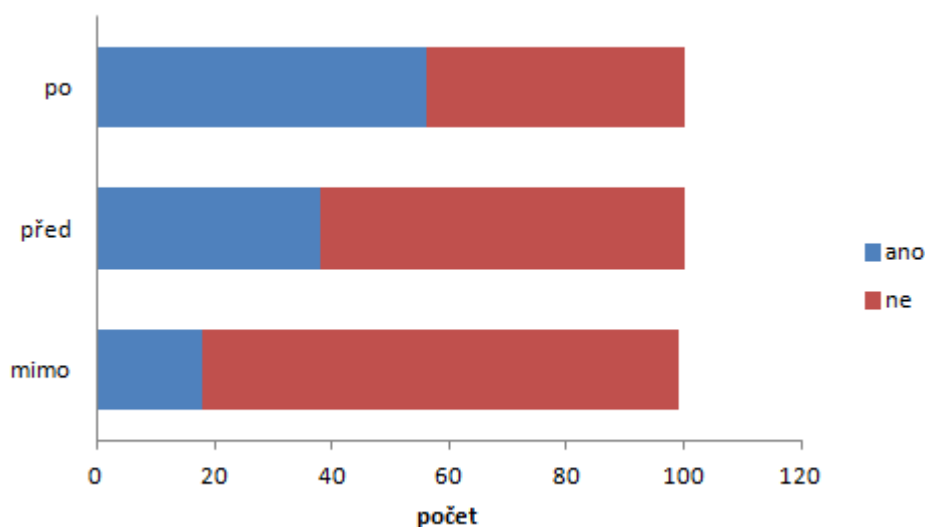
Zdroj: Vlastní šetření

Na otázku měli respondenti 4 možnosti odpovědí, kdy právě jedna byla správná. Možnosti byly až 100 let, 10 000 let, 100 000 let a 1 000 000 let. Správně, tedy za až 10 000 let, odpovědělo 50 respondentů, kteří stezku právě absolvovali, 36 respondentů, kteří se na stezku právě chystají, a 48 respondentů, kteří byli dotazováni mimo naučnou stezku. U této otázky není znatelný rozdíl, mezi jednotlivými skupinami respondentů. Jednou z možností může být to, že odpověď u této otázky respondenti tipovali. Jakou druhou nejčastější odpověď volili možnost až 1 000 000 let (Obrázek 6).

4.1.2. Těžba rašeliny na Šumavě

Rašelina měla v historii prospěšný význam. Rašeliniště patří k výrazným biotipům na Šumavě. Po dlouhou dobu byla rašeliniště pro obyvatele Šumavy plochami bez většího hospodářského užitku. Využívaly se jako pastviny či louky. Patent z roku 1754 omezoval využití dřeva z lesa jako palivo a doporučoval právě rašelinu. S těžbou rašeliny se v jižních Čechách začalo v roce 1812. Dříve se těžila ručně. Původně byla těžena tzv. borkováním. K tomu se používal speciální rýč – želízko. Byl to nástroj ve tvaru písmene L, kterým se vyrýpla borka o velikosti cihly. Tyto borky obsahovaly hodně vody, proto bylo nutné, aby vyschly (Anděla, Zavřel, & kolektiv, 2003). Téměř všechna rašeliniště jsou v současnosti chráněna zákonem. Na Soumarském Mostě těžba skončila v roce 2000, Vlčí Jámy u Lenory se těží způsobem, který je šetrný k životnímu prostředí (Babůrek, Jiříčka, Pertoldová, & Verner, 2006).

Obrázek 7: Těžba rašeliny, $n = 300$

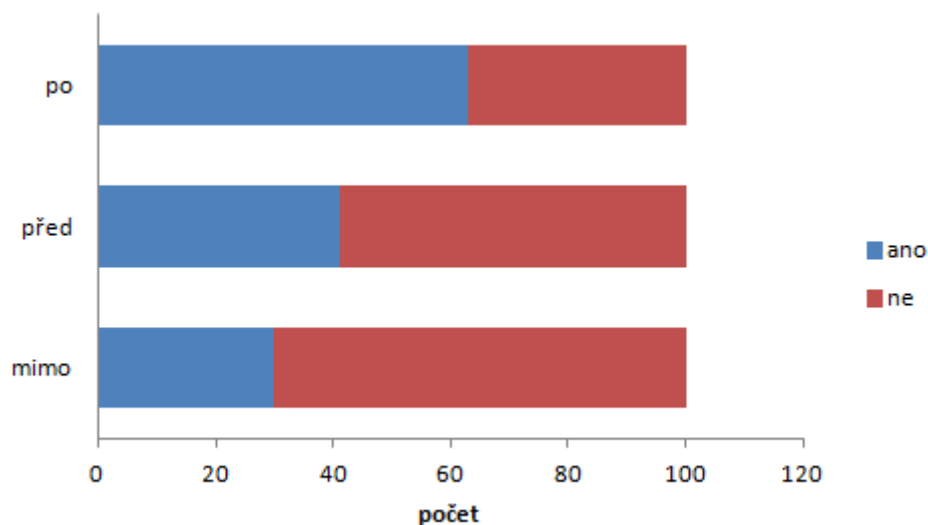
Zdroj: Vlastní šetření

Na otázku, jak se nazývá těžba rašeliny, která byla otázkou otevřenou, odpovědělo dobře 56 respondentů, kteří stezku právě absolvovali, 38 respondentů, kteří se na stezku chystají, a 18 respondentů, kteří na stezce nikdy nebyli. Další časté odpovědi byly například cihlování nebo želízkování (Obrázek 7).

4.1.3 Rašeliník

Jednou z nejvýznamnějších rostlin rašelinišť je rašeliník. Rašeliník roste na vlhkých stanovištích a je schopný nasávat obrovské množství vody. Nahoře neustále přirůstá, zatímco jeho spodní část postupně odumírá. Může růst i v nížinách, ale nejčastěji je na horách.

Obrázek 8: Rašeliník, $n = 300$

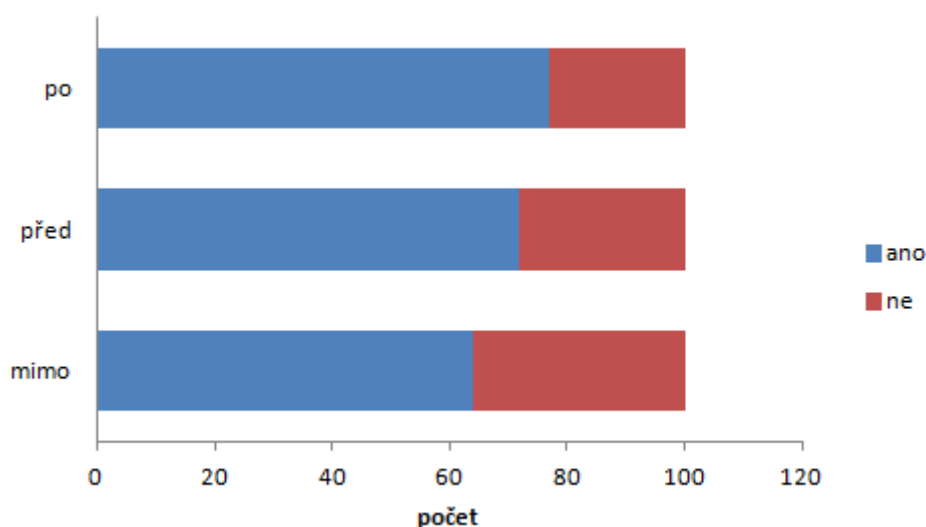
Zdroj: Vlastní šetření

Na otázku: „Která rostlina vrchovišť na vrcholu neustále přirůstá, zatímco její spodní část postupně odumírá, a je charakteristická nasáváním obrovského množství vody“ odpovědělo správně po navštívení stezky 63 respondentů, před absolvováním stezky 41 respondentů a mimo stezku 30 respondentů. Další odpovědi byly například lišejník či kapradí (Obrázek 8).

4.1.4 Údolní vrchoviště

Rašeliniště je více druhů a jsou nevšední vegetační formací. V rámci kultury a životního stylu obyvatel Šumavy, se začala rašeliniště rozdělovat do dvou základních typů. První typ jsou „nivy“ v říčních nivách (Mrtvý luh u Volar). Druhým typem jsou „slatě“ na náhorních šumavských pláních (Jezerní slat'). Údolní rašeliniště v nivách má málo patrný vrchovištní charakter na celkovém vzhledu rašeliniště. Rozdílnost „luhů“ a „slatí“ se projevuje nejen vzhledově, ale také v řadě znaků rostlinných formací a jejich forem (Anděla, Zavřel, & kolektiv, 2003).

Obrázek 9: Vrchoviště, n = 300

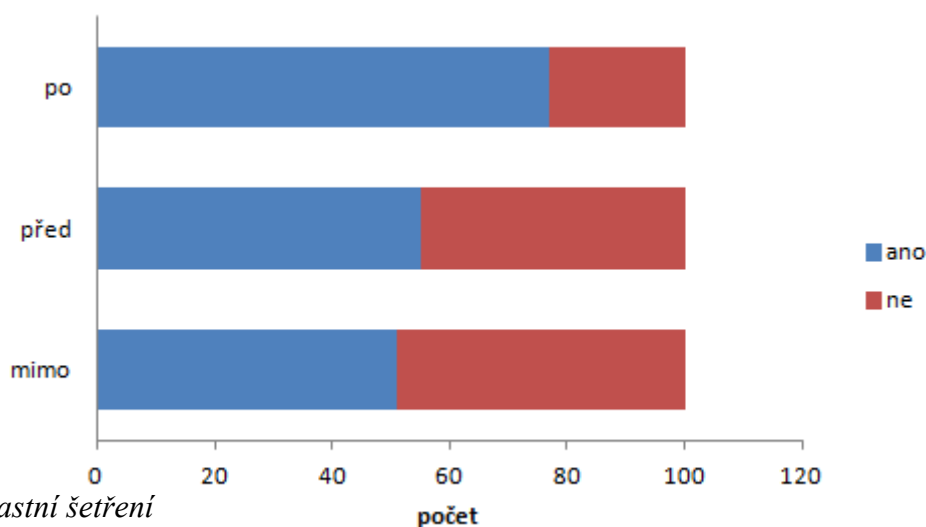
Zdroj: Vlastní šetření

Na otázku: „Kde se na Šumavě vyskytují údolní vrchoviště“ měli respondenti opět 4 možnosti, a to: v nivách řek (např. u Vltavy ve Vltavském luhu), při vrcholech hlavního hřbetu (např. na Luzném), na pláních (např. Rokytecká slat') a žádná taková na Šumavě nejsou. Správně na otázku odpovědělo 77 respondentů po absolvování stezky, 72 respondentů před absolvováním stezky a 64 respondentů dotazovaných mimo naučnou stezku (Obrázek 9).

4.1.5 Flóra rašeliniště

Na rašeliništi žije řada původních druhů rostlin, které se sem vrátily díky revitalizaci. Vyskytují se tu druhy jak z údolního vrchoviště, tak z rašelinných luk. K nejnápadnějším rostlinám rašelinišť patří suchopýr pochvatý, který pokrývá zamokřené plochy a svými pochvami přispívá k tvorbě rašeliny. Suchopýr pochvatý (*eriophorum vaginatum*) je vytrvalá, hustě trsnatá rostlina bez výběžků, vytvářející buly. Liší se od jiných druhů tím, že má na konci lodyh jediný klas (Žíla, 2005).

Obrázek 10: Flóra, n = 300

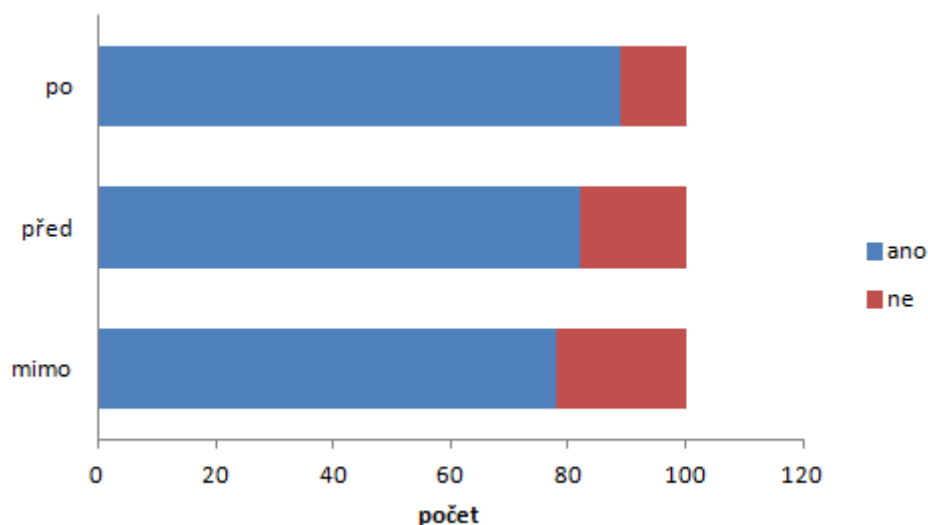
Zdroj: Vlastní šetření

U této otázky měli respondenti vybrat rostlinu typickou pro Šumavská vrchoviště. Na výběr měli možnosti a) suchopýr pochvatý, b) šalvěj luční, c) knotovka červená a za d) dub pýřitý. U této otázky byl znát rozdíl mezi těmi, co absolvovali stezku a těmi, kteří na ní nebyli nebo se právě chystali. Správně odpovědělo 77 respondentů, kteří stezku navštívili, 55 respondentů, kteří se na stezku právě chystali a 51 respondentů dotazových mimo naučnou stezku (Obrázek 10).

4.1.6 Fauna rašeliniště

Životní podmínky na rašeliništi jsou specifické. Kvůli průmyslové těžbě na Soumarském rašeliništi plno druhů zvěře zmizelo, ale díky revitalizaci se zpět vrací do svého domova. Zde žije asi nejvzácnější pták rašelinišť tetřívka obecný, který hnízdí na zemi v řídkém stromovém nebo keřovém porostu. Ve Vltavském luhu žije největší zastoupení tetřívka obecného na Šumavě. Dohromady to ale tvoří pouze 40 kusů. Další zvířata typická pro rašeliniště jsou například zmije obecná (*vipera berus*) nebo ještěrka živorodá (*zootoca vivipara*).

Obrázek 11: Fauna, n = 300

Zdroj: Vlastní šetření

V poslední otázce měli respondenti vybrat, který živočich je typický pro Šumavská vrchoviště. Nabídky možností byly za a) sysel obecný, b) želva bahenní, c) tetřívka obecná a za d) perlín ostrobřichý. Na tuto otázku odpověděla převážná část respondentů správně a to 89 respondentů, kteří stezku absolvovali, 82 respondentů, kteří se na stezku chystají, a 78 dotazovaných mimo stezku. Ačkoliv jsou odpovědi převážně správně, očekávala bych jich víc na takto poměrně jednoduchou otázku (Obrázek 11).

4.2 Vliv typů návštěvníka na míru znalostí

Rozdíly znalostí mezi jednotlivými skupinami návštěvníků byly zkoumány pomocí chí – kvadrát testu. Zjišťovalo se, jaký vliv na znalosti bude mít to, jestli respondenti právě stezku navštívili, chystají se jí absolvovat nebo na ní nikdy nebyli, tedy jestli návštěva přispívá k získávání znalostí o daném prostředí.

4.2.1 Lokalita – Informace o historii rašeliniště

U této otázky nebyl prokázán vliv návštěvy na odpovědi respondentů. Počet správných odpovědí se mezi jednotlivými skupinami respondentů příliš neliší (Tabulka 1). Může to být dáno tím, že otázka mohla být pro návštěvníky těžká.

Tabulka 1: Vztah lokality a znalostí informací o historii, $n = 300$

	Možnosti odpovědí			
	a	b	c	d
Po NS	5	50	15	30
Před NS	7	36	32	25
Mimo NS	8	48	19	25

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 2: Chí – kvadrát, $n = 300$

	chí - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův chí - kv.	11,07398	6	0,08612 (n.s)

Zdroj: Vlastní šetření

Vliv návštěvy na znalost historie rašeliny prokázán nebyl (Tabulka 2). I ti, kteří stezku navštívili, nezískali potřebné znalosti, aby mohli správně odpovědět na položenou otázku.

4.2.2 Lokalita – Těžba

Naproti výsledkům 1. otázky u otázky č. 2 byl prokázán významný vliv návštěvy na odpovědi respondentů (Tabulka 4). Správně na otázku odpovědělo 56 respondentů, kteří stezku absolvovali a 38 respondentů, kteří se na naučnou stezku chystají. Naopak pouze 18 dotazovaných mimo naučnou stezku odpovědělo správně (Tabulka 3).

Tabulka 3: Vztah lokality a znalostí informací o těžbě rašeliny, $n = 300$

	Správně	Špatně
Po NS	56	44
Před NS	38	62
Mimo NS	18	81

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 4: χ^2 – kvadrát, $n = 300$

	χ^2 - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův χ^2 - kv.	30,88906	2	< 0,0001

Zdroj: Vlastní šetření

Způsob těžby rašeliny není obecně známá informace. Tato informace je dominantní pro danou naučnou stezku a proto ti, kteří absolvovali stezku, odpověď znají. Naopak pro dotazované mimo naučnou stezku může být způsob těžby rašeliny naprosto neznámou informací.

4.2.3 Lokalita – Rašeliník

I u otázky č. 3 byl také identifikován významný vliv návštěvy na správnou odpověď otázky, která byla sestavena na základě informací získaných z informační tabule (Tabulka 6). Správně na otázku po absolvování naučné stezky odpovědělo 64 respondentů, 41 respondentů před absolvováním naučné stezky a mimo naučnou stezku odpovědělo správně 30 respondentů (Tabulka 5).

Tabulka 5: Vztah lokality a znalostí informací o rašeliníku, $n = 300$

	Správně	Špatně
Po NS	64	36
Před NS	41	59
Mimo NS	30	70

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 6: χ^2 – kvadrát

	χ^2 - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův χ^2 - kv.	22,84661	2	<0,0001

Zdroj: Vlastní šetření

Existuje zde vazba mezi návštěvou naučné stezky a správnou odpovědí. Rašeliník je typická rostlina rašeliniště, tudíž správně mohl odpovědět ten, kdo naučnou stezku navštívil. Na druhou stranu otázka byla celkem jednoduchá a dalo se očekávat více správných odpovědí u každé skupiny respondentů.

4.2.4 Lokalita – Údolní vrchoviště

Správně na otázku odpovědělo 77 respondentů, kteří stezku absolvovali, 72 respondentů, kteří se na stezku chystají, a mimo naučnou stezku odpovědělo správně 64 respondentů (Tabulka 7). Vliv návštěvy není již tak výrazný (Tabulka 8).

Tabulka 7: Vztah lokality a znalostí o údolním vrchovišti, $n = 300$

	Možnosti odpovědí			
	a	b	c	d
Po NS	77	1	16	6
Před NS	72	10	8	10
Mimo NS	64	11	15	10

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 8: Chí – kvadrát, $n = 300$

	chí - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův chí - kv.	13,63784	6	0,03395

Zdroj: Vlastní šetření

4.2.5 Lokalita – Flóra rašeliniště

Na otázku týkající se o flóre rašeliniště správně odpovědělo 77 respondentů, kteří stezku právě absolvovali, 55 respondentů, kteří se na stezku chystají a 51 respondentů, kteří na stezce nikdy nebyli (Tabulka 9).

Tabulka 9: Vztah lokality a znalostí o flóře rašeliniště, n = 300

	Možnosti odpovědí			
	a	b	c	d
Po NS	77	11	8	4
Před NS	55	15	20	10
Mimo NS	51	25	14	10

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 10: Chí – kvadrát, n = 300

	chí - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův chí - kv.	20,68673	6	0,00209

Zdroj: Vlastní šetření

Zde byl prokázán jasný vliv návštěvy naučné stezky (Tabulka 10). Květiny známé moc nejsou, tedy správně mohl odpovědět pouze ten, kdo naučnou stezku absolvoval, přestože otázka byla jednoduchá.

4.2.6 Lokalita – Fauna rašeliniště

U poslední otázky nebyl prokázán významný vliv lokality na správnou odpověď (Tabulka 12). U této otázky se dalo předpokládat větší počet správných odpovědí, jelikož otázka bylo velmi jednoduchá. Znalost živočichů u populace je lepší.

Tabulka 11: Vztah lokality a znalostí o fauně rašeliniště, $n = 300$

	Možnosti odpovědí			
	a	b	c	d
Po NS	5	4	89	2
Před NS	10	4	82	4
Mimo NS	9	3	78	10

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 12: Chí – kvadrát, $n = 300$

	chí - kvadr.	stupně volnosti	p
Pearsonův chí - kv.	9,178806	6	0,16377 (n.s.)

Zdroj: Vlastní šetření

4.3 Shrnutí výsledku

Vliv návštěvy naučné stezky na znalosti respondentů se podařilo prokázat pouze u několika otázek. Znalosti u specifických otázek jsou nízké u i těch, kteří naučnou stezku navštívili. Znalosti obecně známých věcí jako je například fauna, je u populace lepší. Důvodem nižšího počtu správných odpovědí, než by se dalo očekávat, mohlo být zapříčiněno tím, že naučná stezka byla navštívena bez většího zájmu získání informací či nových poznatků, ale pouze jako atraktivita cestovního ruchu. Navrhovaný projekt Volarské naučné stezky by mohl zvýšit zájem návštěvníků k získání nových znalostí. Pozornost by mohly upoutat interaktivní tabule, které by byly na stezce umístěny.

5. Návrh projektu

5. 1 Úvodní informace o projektu Volarská naučná stezka

Šumava je atraktivní oblast, která láká velké množství turistů ať už díky svým přírodním krásám či historickým památkám. Díky politickým změnám v devadesátých letech dvacátého století byl na Šumavě zaznamenán velký nárůst návštěvnosti. Významným impulzem byl rozvoj cykloturistiky, díky kterému vzrostl počet návštěvníků

Aktivity cestovního ruchu jsou na území NP Šumava realizovány celoročně s dominantní letní sezónou s vrcholem o letních prázdninách a s druhým vrcholem návštěvnosti v zimě v závislosti na délce trvání sněhové pokrývky. Pro cestovní ruch realizovaný v letní sezóně je typické využití ubytovacích kapacit hotelového typu i ubytování v chatových a stanových táborech lokalizovaných mimo hranice NP (Bičík & Perlín, 2010).

Město Volary se nachází na jihu Čech a leží na území CHKO Šumava a na hranici NP Šumava. Volarům se říkávalo „největší dřevěné město Evropy“, zcela běžně pak bývaly označovány za „alpské městečko“ (Kozák, 2006). Původní osada vznikla okolo 14. století na Zlaté stezce. Od roku 1503 byly Volary ve vlastnictví Rožmberků, od roku 1600 císaře Rudolfa II. a po roce 1719 byly majetkem Schwarzenberků. Obchodní ruch na Zlaté stezce byl až do začátku 18. století hlavním zdrojem příjmu (David, Ludvík, & Soukup, 1999). Na město byly Volary povýšeny v roce 1871. V současnosti se v blízkosti města nachází spousta zajímavých míst a přírodních atraktivit, které lákají turisty.

5.2 Cíl projektu

Projekt můžeme definovat jako úsilí, které je vynaložené za účelem vytvoření určitého jedinečného produktu, služby nebo výsledku (Svozilová, 2006). Hlavním cílem projektu je vytvoření naučné stezky ve Volarech, která by měla zvýšit atraktivnost města, přilákat nové turisty a poskytnout návštěvníkům naučné stezky informace nejenom o historii města, ale také o fauně žijící na Šumavě. Stezka může zároveň sloužit jako pomocný výukový materiál pro zdejší základní školu, aby děti získaly přehled o historii a přírodního prostředí svého města. Kromě informačních tabulí by mohly zaujmout i dvě interaktivní tabule, které budou tematicky zaměřené na „Zvířátka

v šumavských lesích“ a „Ptáci vyskytující se na Šumavě“. Díky vytvoření nové naučné stezky by se mohl zvýšit zisk místním provozovatelům ubytovacích, stravovacích a dalších zařízení poskytující služby.

5.3 Lokalizace projektu

- Stát (NUTS 1): CZ Česká republika
- Region (NUTS 2): CZ03 Jihozápad
- Kraj (NUTS 3): CZ031 Jihočeský
- Okres (NUTS 4): CZ0315 Prachatice
- Obec (NUTS 5): CZ0315550671 Volary
- Katastrální území: 784737 - Volary

5.4 Zadavatel projektu a zdroj financování

5.4.1 Zadavatel projektu

Zadavatelem projektu by mohlo být přímo město Volary ve spolupráci s NP a CHKO Šumava. Město Volary bude zároveň správcem stezky. Město bude zároveň zajišťovat potřebné finanční zdroje, které jsou potřebné k realizaci projektu. Po realizaci projektu bude město Volary i Správa NP a CHKO propagovat naučnou stezku prostřednictvím svých internetových stránek a pomocí tištěných letáků.

5.4.2 Zdroj financování

Jednou z nejdůležitějších částí realizace projektu je najít vhodný zdroj financování. Jednou z možností je financování projektu z vlastních zdrojů, z rozpočtu města. Jako další možnost se nabízí využití cizích zdrojů, příspěvků místních soukromých podnikatelů, kteří by měli zájem podílet se na financování projektů. Mezi nejdůležitější formy financování se řadí využívání fondů z Evropské unie a krajských fondů. Projekt by mohl být financován z Integrovaného regionálního operačního programu, který je na období 2014 – 2020. Prioritou Integrovaného regionálního operačního programu je umožnění zvýšení konkurenceschopnosti území, zkvalitnění veřejných služeb a posílení institucionální kapacity veřejné správy. Projekt by spadal do

prioritní osy 1 Konkurenceschopné, bezpečné a dostupné regiony, která se zaměřuje na podporu rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu a kultury.

5.5 Řízení projektu

Pro úspěšnou realizaci projektu je důležité sestavení projektového týmu. Na projektech se podílí řada specialistů různé kvalifikace. Tito vybraní lidé tvoří projektový tým, v jehož čele je manažer projektu (Němec, 2002).

Manažer projektu je klíčovou osobou, pod jejímž přímým vlivem je veškeré projektové dění od tvorby projektového plánu přes obsazení jednotlivých pozic projektu až po koordinaci úkolů.

Hlavním manažerem projektu se stane starostka města, která bude kontrolovat harmonogram projektu a koordinovat projektový tým. Projektový manažer je osoba pověřená vedením projektu a je zodpovědná za dosažení stanovených cílů. Další důležitou osobu je finanční manažer, který bude mít na starost ekonomickou stránku projektu. Bude kontrolovat finanční prostředky, přípravu všech potřebných podkladů pro finanční řízení projektu a doklady.

5.6 Technické a technologické řešení projektu

Úprava trasy

V současné době je stav cesty, kudy povede naučná stezka, na dobré úrovni, tudíž se nepočítá s žádnou její úpravou. Cesta je tvořena převážně asfaltem a délka trasy je 4 200 m (Obrázek 12). Výchozím bodem naučné stezky bude Kostel sv. Kateřiny a konečným bodem židovský hřbitov.

Obrázek 12: Znárodnění trasy naučné stezky

Zdroj: Google Earth, vlastní sestavení

Obrázek 13: Zastavení na naučné stezce

Zdroj: Google Earth, vlastní sestavení

Jednotlivá zastavení na naučné stezce jsou na obrázku znázorněna číslicí, hvězdičkou je označení místa, kde se budou nacházet interaktivní tabule (Obrázek 13).

Informační tabule

Naučná stezka bude osazena 7 naučnými tabulemi a 2 interaktivními tabulemi. Tabule budou rozmístěny po celé trase naučné stezky. Značení naučné stezky by mohl provést Klub českých turistů, který byl ve Volarech založen již roku 1926. Klub českých turistů Volary se v minulosti již podílel na značení mnoha pěších a lyžařských tras na Volarsku. Ke značení naučných stezek se využívá bílý čtverec, který má velikost 10 x 10 cm s úhlopříčným zeleným pruhem, který vede z levého horního rohu do pravého dolního rohu. Značení bude provedeno na kmeny stromů.

Na výrobu informačních tabulí by se použil hlavně dřevěný materiál. Informační tabule bude mít pultovou stříšku, potištěná plocha by byla 90 x 120 cm. Tisk by se provedl na plastovou desku, která je odolná proti povětrnostním podmínkám. Tabule budou usazené do země pomocí betonových patek.

Obsah informačních tabulí

Pro dobrou orientaci na trase stezky bude na každé informační tabuli název naučné stezky, který bude uveden v záhlaví, pořadové číslo, název zastavení a plánek stezky s vyznačením trasy a umístěním zastávky. Textová část bude umístěna v horní části informační tabule, mapa trasy a fotografie budou umístěny v dolní části informační tabule pod textem. Jelikož se město nachází v blízkosti hranice s Německem, bude text na tabulích také v německém jazyce.

Obrázek 14: Rozložení naučné tabule

Volarská naučná stezka		
Číslo zastavení	Název zastavení	
Text v českém jazyce	Text v německém jazyce	
Fotografie	Fotografie	Mapa

Zdroj: Vlastní sestavení

Informační tabule č. 1

První informační tabule se bude nacházet u kostela sv. Kateřiny, který je výchozím bodem stezky. Na tabuli budou uvedeny základní informace o městě a krátká historie – nejstarší písemná zmínka o Volarech, osídlení a historie majitelů města. Dále budou navazovat informace o kostele – založení, gotická přestavba, zboření kostela, postavení nového barokního kostela, vyhoření kostela a poslední úpravy současného vzhledu.

Informační tabule č. 2

Na druhé informační tabuli budou informace o volarském muzeu – historie volarských roubených domů, ve kterém se muzeum nachází a stálá expozice, ve které můžou návštěvníci spatřit fotografie z pochodu smrti za 2. světové války a Zlatou stezku. Tabule bude umístěna vedle muzea.

Informační tabule č. 3

Původně informační tabule u menhirů byla zničena, tudíž bude nahrazena novou, na které budou informace o tom, jak se menhiry ocitly ve Volarech, datum vztyčení, jejich původ a rozmístění kamenů.

Informační tabule č. 4

Čtvrté zastavení se bude věnovat tématice seníků, které stály na loukách a v okolí Volar několik set let. Na tabuli, která bude umístěna před seníkem, budou uvedeny informace o původu a využívání těchto seníků.

Informační tabule č. 5

Pátá informační tabule se bude nacházet u starého pivovaru. Tabule bude poukazovat na výstavbu a vývoj pivovaru, výběr sládky, první várku, první veřejné čepování piva a zrušení pivovaru v 60. letech 20. století. V roce 2013 se pivo ve Volarech začalo opět vařit, ovšem už ne v původním pivovaru, který v současné době chátrá. Tudíž zde bude uvedena i malá poznámka o otevření minipivovaru, díky kterému je tradice vaření piva ve Volarech obnovena.

Informační tabule č. 6

Na cestě od pivovaru se nachází jeden z Alpských domů, u kterého bude umístěna další informační tabule. Alpských domů se ve Volarech nachází několik a je to jediná lokalita v České republice. Na informační tabuli budou základní rysy volarského domu, charakteristiky alpského domu a informace o požáru, který v roce 1863 zničil velkou část stavení.

Informační tabule č. 7

Poslední zastavení bude poukazovat na smutnou událost a to na Pochod smrti, který se uskutečnil za 2. světové války. Tabule bude umístěna vedle památníku, který se u hřbitova nachází. Informace se budou týkat o pochodu, jeho účastnících, obětech a doprovodu.

Interaktivní tabule

Pro zvýšení atraktivnosti budou na naučné stezce instalovány dvě interaktivní tabule. Interaktivní tabule mohou zvýšit zážitek z navštívení naučné stezky. Zábavnou formou mohou návštěvníkům poskytnout zajímavé informace. Interaktivní tabule mohou zaujmout zejména malé návštěvníky a školáky, jelikož poskytují hmatové, zvukové a vizuální zážitky. Tabule budou osazeny tak, aby je mohly využít i nejmenší. Na jejich výrobu se použije dřevěný materiál a budou usazené pomocí betonových patek.

Interaktivní tabule č. 1 „Zvířátka v šumavských lesích“

První interaktivní tabule bude umístěná mezi druhým a třetím zastavením naučné stezky v parku, okolo kterého vede stezka. Na tabuli budou vyobrazena zvířata žijící v lesích. Při kliknutí na vybrané zvíře se spustí záznam, který řekne o zvířeti základní informace, například jak se jmenuje samička a mládě od zvířete a čím se živí. Záznam bude přehráván díky vestavnému hlasovému modulu, který je součástí tabule. Firma poskytující interaktivní tabule dodá společně s tabulí i paměťovou kartu, čtečku karty, propojovací kabely a reproduktor.

Interaktivní tabule č. 2 „Ptáci na Šumavě“

Na druhé interaktivní tabuli, která bude umístěna mezi čtvrtým a pátým zastavením stezky, budou vyobrazeni ptáci, kteří se Šumavě stali předmětem ochrany podle Nařízení vlády č. 681 ze dne 8. 12. 2004. Jedná se hlavně o tetřívka obecného, který je svým výskytem typický pro soumarské rašeliniště, čápa černého či datla černého. Na zvukovém záznamu budou „hlasy“, které vydávají, informace o tom, čím se živí, a jejich typické znaky. Záznam zvuku bude přehráván pomocí vestavného hlasového modulu.

Propagační materiály

Naučná stezka bude propagována prostřednictvím webových stránek, a to na oficiálních stránkách města Volary a na stránkách NP a CHKO Šumava, kde budou moct návštěvníci stezky najít potřebné informace, obsahy tabulí a fotografie. Dále by mohly být informace umístěny na webových stránkách turistického informačního centra Prachatice.

Pro lepší propagaci stezky budou vytištěny letáky, kde budou informace o obsahu tabulí, mapa stezky a vyznačena jednotlivá zastavení. Letáky by byly vydávány v českém a v německém jazyce a umístěny na městském úřadě ve Volarech na Oddělení kultury a cestovního ruchu, dále pak v informačním centru v Prachaticích, ve Stožci a ve Vimperku. Letáků by pro začátek bylo vytištěno 6 000 kusů, případně by byl proveden dotisk. Dále by byl projekt propagován ve Volarském zpravodaji a v Prachatickém deníku.

Vybavení naučné stezky

Pro možný odpočinek návštěvníků budou na stezce umístěné 2 lavičky s opěradlem (1500 x 100 x 35 mm). Konstrukce lavičky bude vyrobena ze šedé litiny. Dřevěná prkna a opěradla budou vyrobena z masivního smrkového dřeva. U obou laviček bude umístěný plastový odpadkový koš. Lavičky budou umístěny u zastavení č. 4, aby si návštěvník mohl zhruba v půli cesty odpočinout, a u posledního zastavení č. 7 ke konečnému odpočinku po absolvování stezky.

5.7 Seznam potřebných investic

Investicí se rozumí vynaložení zdrojů za účelem získání užitků, které jsou očekávány v budoucím období (Krutina, 2009). Celkové náklady jsou tvořeny souhrnem nákladů, vynaložených na vybavení naučné stezky, a vytvoření propagačních materiálů. Předpokládané investice jsou stanoveny na základě údajů získaných od firem, zabývajících se výrobou potřebného příslušenství. Během dalších let se nepočítá s dalšími investicemi. K poničení vybavení může dojít pouze v případě působení nepříznivých přírodních podmínek či lidským zaviněním. Dodavatelé budou vybíráni na základě výběrového řízení. Ceny jsou uvedeny včetně DPH a jsou uváděny v korunách českých. Celkové náklady tedy činí 365 655,- Kč vč. DPH (Obrázek 13). Cílem je zvýšení atraktivnosti a podpora vzdělání návštěvníků.

Tabulka 13: Seznam investic

Položka	Počet	Cena za jednotku	Cena celkem
Předinvestiční fáze			
Projektová dokumentace	1	15000	15000
Investiční fáze			
Pořízení vybavení			
Interaktivní tabule	2	34370	68740
Naučné tabule	7	5800	40600
Lavičky	2	5539	11078
Odpakové koše	2	1 140	2280
Propagace naučné stezky			
Grafický návrh letáků	1	2100	2100
Výtisk letáků	6000	2,87	17161
aktualizace webové stránky	1	500	500
Vytvoření internetového odkazu	4	2000	8000
Instalace vybavení			
Usazení tabulí	7	25413	171596
usazení odpadkových košů	2	1000	2000
Usazení interaktivních tabulí	2	13300	26600
	celkem		365655

Zdroj: Vlastní sestavení

5. 8 Závěrečné hodnocení projektu

Projekt Volarské naučné stezky byl navržen z důvodu chybějící atraktivity, díky které by mohli návštěvníci města získat poznatky z historie města a okolní přírody. Cílem je zvýšit atraktivnost města, přilákat nové turisty a rozšířit nabídku volnočasových aktivit. Nová naučná stezka může zajistit příjemněji strávený pobyt v místě a zajistit získání nových a zajímavých informací o historii malého, ale krásného šumavského městečka.

6. Závěr

Oblast Šumava je území, které má obrovský potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Díky svým kulturním a přírodním atraktivitám patří mezi jednu z nejnavštěvovanějších a nejvyhledávanějších oblastí v České republice.

Při zhodnocení struktury vyplynulo, že jsou ve větší míře mezi návštěvníky zastoupeny ženy, a to 59 % z celkového počtu. Nejpočetnější věkovou skupinou jsou návštěvníci ve věku od 36 – 45 let. U této věkové skupiny je předpoklad cestování s dětmi. Starší lidé byli zastoupeni malým počtem návštěvníků. Důvodem může být náročnější terén, jelikož chodník vytvořený pro návštěvníky nezaujímá celou trasu, ale pouze část cesty. Návštěvnost naučných stezek byla prokázána jako relativně nízká. Více jak polovina návštěvníků v loňském roce navštívila pouze jednu nebo vůbec žádnou naučnou stezku.

Prvním dílčím cílem bakalářské práce bylo posouzení vlivu témat vzdělávání na míru znalostí návštěvníků. Na základě provedených analýz můžeme zamítnout hypotézu, že míra znalostí návštěvníků o oblasti se neliší mezi jednotlivými tématy vzdělávání. Z výsledků vyplynulo, že největší míru znalostí mají návštěvníci u obecně známých věcí, jako je například fauna. U specifických otázek týkajících se rašeliniště byla prokázána menší míra správných odpovědí, tudíž jednotlivá témata mají vliv na znalosti návštěvníků.

Dalším dílčím cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení případných rozdílů vlivu typu návštěvníka na význam návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků. Na základě provedené analýzy vyplynulo, že znalosti různých typů návštěvníků v oblasti se liší. Můžeme tedy vyvrátit hypotézu, že vzdělávání návštěvníků se neliší mezi různými typy návštěvníků zvolené oblasti. Nejlepší znalosti se ukázaly u skupiny návštěvníků, kteří právě absolvovali naučnou stezku. Naopak nejmenší znalosti byly prokázány u těch, kteří stezku nikdy nenavštívili. Vliv návštěvy byl nejvíce patrný u specifických otázek, ovšem i znalosti u specifických otázek nejsou moc vysoké u i návštěvníků, kteří naučnou stezku navštívili. Důvodem by mohlo být to, že naučná stezka byla navštívena bez většího zájmu získání informací či nových poznatků, ale pouze jako atraktivita cestovního ruchu. U obecně známých věcí byl prokázán vliv menší.

Hlavním cílem bylo posouzení významu návštěvy zranitelných oblastí pro vzdělávání návštěvníků. Byl prokázán vliv návštěvy na vzdělávání návštěvníků. Všechny cíle bakalářské práce byly naplněny.

Navrhnutý projekt by mohl zvýšit vzdělávání návštěvníků. K zájmu o vzdělávání by mohly přispět i interaktivní tabule, které mohou být využity jako oživení či zábavný prvek na naučné stezce. Projekt by dále mohl zvýšit atraktivnost města a okolního území a přilákat nové návštěvníky do oblasti. Mohlo by také dojít ke zvýšení zisků místních podnikům poskytujících ubytovací, stravovací a doplňkové služby.

7. Summary

Tourism has become an important phenomenon in lately years. More and more people are seeking participation in tourism. Reasons are exploring foreign places and cultures, recreation or regeneration and recovery of physical and mental strength. South Bohemia is one of the most popular and most visited regions in the Czech Republic.

The aim of this work was to assess the significance of the visit of vulnerable areas for education of visitors, to assess the impact of education on thematic degrees of knowledge of visitors and evaluation of potential differences influence the type of visitor to the importance of the visit of vulnerable areas for education of visitors. The needful data for this analysis were gained in educational route Soumarské rašeliniště. There was some difference ascertained between knowledge of visitors. The survey demonstrated the influence of visits to the education of visitors.

The next step was to design project of support education. The project is a new educational route in Volary. It could increase knowledge of visitors. It could further increase the attractiveness of the city and attract new visitors.

Key words: tourism, educational route, Šumava, nature, visitor

8. Seznam použitých zdrojů

- Anděla, M., Zavřel, P., & kolektiv. (2003). *Šumava - příroda, historie, života*. Havlíčkův Brod: Baset.
- Babůrek, J., Jiříčka, J., Pertoldová, J., & Verner, K. (2006). *Průvodce geologií Šumavy*. Vimperk: Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, Česká geologická služba Praha.
- Bezzel, E. (2008). *Ptáci: klíč ke spolehlivému určování - 3 znaky*. Čestlice : Rebo.
- Bičík, I., & Perlín, R. (2010). *Lokální rozvoj na Šumavě*. Vimperk: Správa NP a CHKO Šumava.
- Blackstocka, K., Hunterb, C., & Flanigana, S. (Únor 2014). Agritourism from the perspective of providers and visitors . *Tourism Management*, str. 394.
- Bufková, I., & Spitzer, K. (2008). *Šumavská rašeliniště*. Vimperk : Správa NP a CHKO Šumava .
- Bufková, I., & Štemberk, J. (2013). *Soumarské rašeliniště naučná stezka*. Vimperk : Správa NP a CHKO Šumava .
- Čech, J. (1998). *Malá encyklopedie cestovního ruchu*. Praha : Idea Servis .
- Čermáková, A., & Střeleček, F. (1995). *Statistika I.* . České Budějovice: Jihočeská univerzita .
- Čeřovský, J., & Záveský, A. (1989). *Stezky k přírodě* . Praha: Státní pedagogické nakladatelství .
- David, P., Ludvík, M., & Soukup, V. (1999). *Průvodce po Čechách, Moravě, Slezku: Šumava - Prachaticko a Vimpersko* . Praha: Soukup a David spol. s. r. o. .
- Drábek, K. (2005). *Naučné stezky a trasy*. Praha: Dokořán, s.r.o.
- Foret, M., & Foretová, V. (2001). *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing.
- Goeldner, C. R., & Ritchie, B. J. (2009). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Hoboken, N.J: John Wiley.

- Gučík, M., & kolektiv. (2004). *Krátký slovník cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Slovensko - švajčiarské sdružení pre rozvoj cestovního ruchu.
- Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat*. Praha : Portál, s. r. o., .
- Hesková, M., & kolektiv. (2006). *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna .
- Hindls, R., Hronová, S., Fischer, J., & Seger, J. (2007). *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing .
- Hladká, J. (1997). *Technika cestovního ruchu*. Praha 7: Grada Publishing, spol. s. r. o. .
- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Indrová, J., Malá, V., Mlejnková, L., Netková, J., & Vaško, M. (2004). *Cestovní ruch I*. Praha: Vysoká škola ekonomická .
- Kolektiv. (2006). *Destinanční management a vytváření produktů v ČR: Cestovní ruch, udržitelný rozvoj a životní prostředí*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR .
- Konvalinová, A. (13. Prosinec 2012). *Neoformace, spol. s. r. o.* Načteno z Neoformace, spol. s. r. o.: <http://www.mistojakoznacka.cz/>
- Kozák, R. (2006). *Volarsko*. Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka .
- Krutina, V. (2009). *Ekonomika podniku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- Kubálek, T., & Švecová, S. (2003). *MS Excel XP: Tabulkový program Microsoft Excel*. Praha: Fakulta podnikohospodářská, Vysoká škola ekonimcká.
- Malá, V., & kolektiv. (2002). *Základy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická Praha.
- Martan, M. (2002). *Šumava: Nejkrásnější turistické trasy*. Plzeň: Kletr.
- Mrkvička, T., & Petrášková, V. (2006). *Úvod do statistiky*. České Budějovice: Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita .
- Navrátil, J. (Červen 2013). *Naučné stezky*. České budějovice, Jihočeský kraj , Česká republika .

- Navrátil, J., Knotek, J., Švec, R., Pícha, K., & Navrátilová, J. (2011). Návštěvnícké preference naučných stezek ve velkoplošně chráněných územích. *Czech Hospitality and Tourism Papers*, 14, 3-16.
- Navrátil, J., Pícha, K., & Hřebcová, J. (2010). The importance of historical monuments for domestic tourists: The case of South - western Bohemia (Czech Republic). *Moravian Geographical Reports* , 18 (1), 14-30.
- Němčanský, M. (1996). *Agroturistika*. Karviná : Slezská univerzita Opava .
- Němec, V. (2002). *Projektový management*. Praha: Grada Publishing a.s .
- Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha : Idea Servis.
- Palatková, M. (2011). *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing .
- Parmová Škodová, D. (2007). *Agroturistika*. České Budějovice: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita .
- Pásková, M., & Zelenka, J. (2002). *Výkladový slovník cestovního ruchu* . Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj .
- Petrů, Z. (2007). *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis.
- Píček, M., Růžička, T., Silovský, V., Těšitel, J., & Vlášková, K. (2007). *Cestovní ruch na Šumavě: Rozvojový koncept udržitelného cestovního ruchu*. Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava, o. p. s. .
- QAP PRODUCTION s.r.o. (1. červen 2011). Načteno z QAP PRODUCTION s.r.o.: <http://www.qap.cz/>
- Ryglová, K. (2005). *Cestovní ruch*. Brno: B. I. B. S., a.s .
- Stříbrná, M. (2005). *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, s. r. o.
- Svozilová, A. (2006). *Projektový management*. Praha: Grada Publishing, a.s. .
- Tomas, J. (19. Červen 2012). Stezka přes rašeliniště a Areál lesních her - dvě nové atrakce na Šumavě. Česká republika.
- Vaněček, D. (1997). *Agroturistika*. České Budějovice : Jihočeská univerzita, zemědělská fakulta.

Vystoupil, J., Holešinská, A., Kunc, J., Maryáš, J., Seidenglanz, D., & Šauer, M. (2006).
Atlas cestovního ruchu České republiky. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj
ČR.

Žíla, V. (2005). *Atlas šumavských rostlin*. České Budějovice: Karmášek .

9. Seznam obrázků a tabulek

9. 1 Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Věk a pohlaví respondentů, n = 300</i>	21
<i>Obrázek 2: Vztah respondentů k historii, n = 300</i>	22
<i>Obrázek 3: Vyhledávání informací o životní prostředí, n = 300</i>	22
<i>Obrázek 4: Počet navštívených naučných stezek v loňském roce, n = 300</i>	23
<i>Obrázek 5: Rekreační aktivity na dovolené, n = 300</i>	24
<i>Obrázek 6: Informace o historii rašeliniště, n = 300</i>	25
<i>Obrázek 7: Těžba rašeliny, n = 300</i>	26
<i>Obrázek 8: Rašeliník, n = 300</i>	27
<i>Obrázek 9: Vrchoviště, n = 300</i>	28
<i>Obrázek 10: Flóra, n = 300</i>	29
<i>Obrázek 11: Fauna, n = 300</i>	30
<i>Obrázek 12: Znázornění trasy naučné stezky</i>	40
<i>Obrázek 13: Zastavení na naučné stezce</i>	40
<i>Obrázek 14: Rozložení naučné tabule</i>	42

9. 2 Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Vztah lokality a znalostí informací o historii, n = 300</i>	31
<i>Tabulka 2: Chi – kvadrát, n = 300</i>	31
<i>Tabulka 3: Vztah lokality a znalostí informací o těžbě rašeliny, n = 300</i>	32
<i>Tabulka 4: Chi – kvadrát, n = 300</i>	32
<i>Tabulka 5: Vztah lokality a znalostí informací o rašeliníku, n = 300</i>	33
<i>Tabulka 6: Chi – kvadrát</i>	33
<i>Tabulka 7: Vztah lokality a znalostí o údolním vrchovišti, n = 300</i>	34
<i>Tabulka 8: Chi – kvadrát, n = 300</i>	34
<i>Tabulka 9: Vztah lokality a znalostí o flóře rašeliniště, n = 300</i>	35

<i>Tabulka 10: Chí – kvadrát, n = 300</i>	<i>35</i>
<i>Tabulka 11: Vztah lokality a znalostí o fauně rašeliniště, n = 300</i>	<i>36</i>
<i>Tabulka 12: Chí – kvadrát, n = 300</i>	<i>36</i>
<i>Tabulka 13: Seznam investic.....</i>	<i>46</i>

10. Seznam příloh

Příloha 1: Vstup na naučnou stezku

Příloha 2: První informační tabule

Příloha 3: Druhá informační tabule

Příloha 4: Třetí informační tabule

Příloha 5: Čtvrtá informační tabule

Příloha 6: Pátá informační tabule

Příloha 7: Vyhlídková věž

11. Přílohy

1. Vstup na naučnou stezku

Zdroj: vlastní fotografie

2. První informační tabule

Zdroj: Vlastní fotografie

3. Druhá informační tabule

Zdroj: Vlastní fotografie

4. Třetí informační tabule

Zdroj: Vlastní fotografie

5. Čtvrtá informační tabule

Zdroj: Vlastní fotografie

6. Pátá informační tabule

Zdroj: Vlastní fotografie

7. Vyhlídková věž

Zdroj: Vlastní fotografie